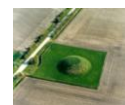

Archeologisch vooronderzoek plangebied Schelfhorstdwarsweg te Almelo, gemeente Almelo.

Ruimtelijk advies op basis van bureauonderzoek

Rapportnummer:	V2858
Projectnummer:	V25-6098
Status en versie:	Definitief, versie 2.0
In opdracht van:	Witteveen+Bos
Rapportage:	I.S.J. Beckers, W.J. Weerheijm, S. van Scheijndel
Plaats en aanleverdatum:	Amersfoort, 2 december 2025
Datum en autorisatie:	W.A.M. Hessing Senior KNA Archeoloog / Senior KNA Prospector, actor 97049866, 2 december 2025

Niets uit dit werk mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, daaronder mede begrepen gehele of gedeeltelijke bewerking van het werk, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Vestigia BV

Locatiegegevens		
Toponiem / locatie	Schelfhorstdwarsweg	
Plaats	Almelo	
Gemeente	Almelo	
Provincie	Overijssel	
Oppervlakte plangebied	3,2 ha	
Oppervlakte onderzoeksgebied	Plangebied plus een buffer van 500 meter rondom	
Diepte grondwerkzaamheden	Nog onbekend (nieuwbouw, aanleg infra etc.)	
RD-coördinaten van het plangebied	242.133	488.531

Opdracht	
Initiatiefnemer	Gemeente Almelo
Opdrachtgever	Witteveen+Bos
Contactpersoon	Dhr. B. Goselink
Contactgegevens	bertil.goselink@witteveenbos.com

Uitvoering	
Soort onderzoek	BO - Bureauonderzoek
Zaakidentificatienummer (Archis)	5858904001
Uitvoerder	Vestigia <i>Archeologie & Cultuurhistorie</i>
Beheerdocumentatie	Vestigia <i>Archeologie & Cultuurhistorie</i>
Projectleider	mr. W.J. Weerheijm MA, sr. KNA BO archeoloog/ Prospector MA (38767204)
Projectmedewerkers	I.S.J. Beckers MA (senior KNA prospector 45406568) S. van Scheijndel MSc (trainee prospectie) Mr. W.J. Weerheijm MA, sr. KNA BO archeoloog/ Prospector MA (38767204)
Datum uitvoering onderzoek	November 2025

Bevoegd Gezag	
Bevoegd Gezag	Gemeente Almelo
Contactpersoon	Nog onbekend
Adviseur	Het Oversticht
Depot	Provinciaal depot Overijssel

Inhoudsopgave

Samenvatting en advies (LS06)	5
Onderbouwing advies	7
1 Projectomgeving.....	7
1.1 Afbakening plangebied en consequenties toekomstig gebruik (LS01).....	7
1.2 Onderzoeksdoel en -methode	7
2 Beleidskader	9
2.1 Wettelijk kader	9
2.2 Gemeentelijk beleid (LS01)	9
3 Verwachtingsmodel.....	10
3.1 Natuurlijk landschap (LS04)	10
3.2 Historisch landschap (LS02, LS03, LS04)	12
3.3 Bouwhistorische waarden	17
3.4 Archeologische waarden (LS04)	19
3.5 Gespecificeerde archeologische verwachting.....	21
4 Advies vervolgonderzoek (LS05).....	24
Literatuur	26
Digitale bronnen.....	26
Afbeeldingen	27
Bijlagen en kaarten	27

Afbeelding 1 Ligging plangebied op de meest actuele luchtfoto. Bron: PDOK.

Samenvatting en advies (LS06)

In opdracht van Witteveen+Bos heeft Vestigia *Archeologie & Cultuurhistorie* een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herinrichting van een plangebied aan de Schelfhorstdwarsweg te Almelo, gemeente Almelo (afbeelding 1, Kaart 1). Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 3,2 ha, en is momenteel deels in agrarisch gebruik, deels begroeid met bomen. De gemeente Almelo heeft het voornemen om een opvanglocatie voor Oekraïense vluchtelingen te realiseren. De opvang is beoogd voor maximaal vijftien jaar en biedt plaats aan 450 personen. De opvang wordt gerealiseerd door middel van ca. 61 modulaire woningen van permanente kwaliteit. Na de duur van de opvang worden de woningen geschikt gemaakt voor permanente bewoning als reguliere woonlocatie óf deze worden verplaatst naar een andere (opvang)locatie.

Voorafgaand aan de ingrepen dient in kaart te worden gebracht of bij de ingrepen eventueel archeologische waarden worden bedreigd. Gezien de aard van de ingrepen zullen deze mogelijk tot in de archeologisch relevante niveaus reiken.

Op basis van het bureauonderzoek is geconstateerd dat in de omgeving van het plangebied archeologische waarden uit het Laat-Paleolithicum gevonden zijn. Het is mogelijk dat het gebied vanaf het Laat-Paleolithicum bewoond is geweest. Het gebied was relatief laaggelegen, maar verspreid liggende dekzandruggen vormden toch een goede vestigingsplaats. Of de relatief hoog liggende delen in het noordwesten en zuidoosten van het plangebied nu zo hoog liggen omdat ze dekzandruggen zijn, of door jarenlange plaggenbemesting een dik plaggendeek gevormd is, of beide, valt op basis van het bureauonderzoek niet uit te maken. Er is wel een sterk verband tussen de verspreiding van relatief hoog liggende delen van het plangebied en de ligging van voormalige percelen bouwland. Het agrarische landschap is waarschijnlijk gevormd tijdens de Late Middeleeuwen.

In de Nieuwe tijd is in het noordwesten van het plangebied een boerenerf aanwezig geweest; 't Kleine Bokhorst of Bokhove. Dit was vanouds grondgebied van de graven van Almelo en in het erf woonden pachters. Uit een lijst met huwelijken van Almelo komt de naam Kleijn Bokhoeve voor het eerst in 1733 voor, waarschijnlijk is het erf dus in het begin van de 18^e eeuw gesticht. Het boerenerf werd omgeven door percelen bouwland, weiland en een boomgaard. De boerderij is in het midden van de 19^e eeuw gesloopt. Rond 1872 werd het erf van de Schelfhorstdwarsweg gesticht. Dit werd in de tweede helft van de 20^e eeuw gesloopt er toen is het huidige erf gecreëerd. Tussen de Schelfhorstdwarsweg en de Vriesenveenseweg is van 1998 tot en met 2023 een steunpunt van de brandweer geweest. Dit deel van het plangebied is bij de bouw van de kazerne en de aanleg van een parkeerterrein opgehoogd. Inmiddels is dit braakliggend.

Advies

Op basis van het bureauonderzoek zijn twee delen aan te wijzen met een hoge archeologische verwachting vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd (*afbeelding 14*). Dit zijn de hoog liggende delen in het noordwesten en zuidoosten van het plangebied. Dit betreft een zone met een oppervlakte van 5800 m² in het noordwesten van het plangebied en een zone met een 6940 m² in het zuidoosten van het plangebied. In het overige deel van het plangebied kunnen archeologische waarden nog niet helemaal uitgesloten worden. Eventuele archeologische resten kunnen door de geplande ingrepen worden bedreigd. Vestigia *Archeologie & Cultuurhistorie* adviseert dan ook om in het plangebied een verkennend booronderzoek uit te voeren, om zo inzicht te krijgen in de bodemopbouw en de kans op conservering van archeologische waarden.

Geadviseerd wordt om ter plaatse van de zones met een hoge archeologische verwachting te boren in een verkennend grid van ca. 35 x 30 m (ca. 10 boringen/ha) en in het overige deel van het plangebied een vijftal controleboringen uit te voeren, wat met de vorm en oppervlak van het plangebied neerkomt op ca.

18 boringen voor het gehele plangebied. Voorafgaand aan het veldonderzoek dient eerst een Plan van Aanpak te worden opgesteld dat dient te worden goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Almelo.

Binnen het plangebied is verder sprake van een historisch boerderijf. Volgens het stedenbouwkundig plan zal op deze locatie nieuwbouw worden gerealiseerd. In geval er geen sprake kan zijn van planaanpassing, en de locatie van de boerderij zal worden verstoord door de geplande ingrepen, dan wordt geadviseerd op deze locatie een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Hiervoor dient eerst een Programma van Eisen te worden opgesteld dat de goedkeuring behoeft van het bevoegd gezag, de gemeente Almelo. Het verdient de voorkeur om eerst het verkennend booronderzoek uit te laten voeren, omdat dit eventueel nog voor andere locaties tot vervolgonderzoek kan leiden.

Het is aan het bevoegd gezag, de gemeente Almelo, om een besluit te nemen ten aanzien van het beëindigen of verder laten verlopen van het onderzoeksproces. Dit besluit kan afwijken van het bovenstaande advies.

Ook wanneer het bevoegd gezag besluit dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is en het onderzochte gebied wordt vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkelingen, blijft de meldingsplicht archeologische toevalsvondst of waarneming van kracht (Erfgoedwet, artikel 5.10 Archeologische toevalsvondst). Aangezien het nooit volledig is uit te sluiten dat tijdens eventueel grondverzet een archeologische 'toevalsvondst' wordt gedaan, is het wenselijk de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht om hiervan zo spoedig mogelijk melding te doen bij het bevoegd gezag, de gemeente Almelo, en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Naschrift

Het conceptrapport is namens het bevoegd gezag beoordeeld door mevr. E. Kaptijn, regioarcheoloog van Het Oversticht. In een toetsingsdocument d.d. 19 november 2025 wordt aangegeven dat men kan instemmen met het advies, d.w.z. dat in eerste instantie een vervolgonderzoek door middel van verkennende boringen noodzakelijk is, via het voorgestelde grid met in totaal 18 boringen.

Onderbouwing advies

1 Projectomgeving

1.1 Afbakening plangebied en consequenties toekomstig gebruik (LS01)

In opdracht van Witteveen+Bos heeft Vestigia *Archeologie & Cultuurhistorie* een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herinrichting van een plangebied aan de Schelfhorstdwarsweg te Almelo, gemeente Almelo (afbeelding 1, Kaart 1). Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 3,2 ha, en is momenteel deels in agrarisch gebruik, deels begroeid met bomen. De gemeente Almelo heeft het voornemen om een opvanglocatie voor Oekraïense vluchtelingen te realiseren. De opvang is beoogd voor maximaal vijftien jaar en biedt plaats aan 450 personen. De opvang wordt gerealiseerd door middel van ca. 61 modulaire woningen van permanente kwaliteit. Na de duur van de opvang worden de woningen geschikt gemaakt voor permanente bewoning als reguliere woonlocatie óf deze worden verplaatst naar een andere (opvang)locatie.

Voor de locatie is thans alleen nog maar een stedenbouwkundig plan beschikbaar (afbeelding 2). Voor de voorgenomen werkzaamheden moet grondverzet plaatsvinden (denk daarbij aan uitgraven t.b.v. fundering(sbalken), kabel-/leidingwerk, riolering, elektra, bestrating, beplanting etc.). Ingrepen in de bodem zullen relatief oppervlakkig zijn (naar verwachting maximaal tot circa 1,2 m-mv), maar zullen dieper dan 0,4 m-mv reiken.

Voorafgaand aan de ingrepen dient in kaart te worden gebracht of bij de ingrepen eventueel archeologische waarden worden bedreigd. Gezien de aard van de ingrepen zullen deze mogelijk tot in de archeologisch relevante niveaus reiken.

1.2 Onderzoeksdoel en -methode

Doel van het archeologisch bureauonderzoek is vast te stellen of er in het plangebied sprake is (of kan zijn) van archeologische resten die door de ingrepen verstoord dreigen te worden en, indien mogelijk, uitspraken te doen over de waarde hiervan in termen van fysieke en inhoudelijke kwaliteit zoals zeldzaamheid en gaafheid. Hiertoe is eerst een bureauonderzoek verricht, waarbij voor het plangebied een specifiek archeologisch verwachtingsmodel is opgesteld. Om dit verwachtingsmodel te toetsen is vervolgens een inventariserend veldonderzoek (verkenkende fase) uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek is tenslotte een advies geformuleerd in het kader van de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.2), protocol 4002 Bureauonderzoek.

Afbeelding 2 Stedenbouwkundig plan. Bron: opdrachtgever.

2 Beleidskader

2.1 Wettelijk kader

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Met de komst van de Omgevingswet is de zorg voor het behouden en ontwikkelen van cultureel erfgoed in twee wetten geregeld, in plaats van in een aantal verschillende wetten. Hierbij geldt dat de regels ten aanzien van de omgang met het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving in de Omgevingswet is geregeld, en de duiding van cultureel erfgoed en de zorg voor cultuurobjecten in overheidsbezit in de Erfgoedwet.

Voor de archeologie is de verdeling grofweg: het certificeringsstelsel en het aanwijzen van archeologische rijksmonumenten staat in de Erfgoedwet en de omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving (de vergunningverlening en de integratie in de planvorming) in de Omgevingswet. De lokale invulling van de bescherming, zorg en aanwijzing van het archeologie-beleid, of voor het aanwijzen en beschermen van gemeentelijke monumenten en provinciale monumenten wordt ingekaderd door de Omgevingswet en de AmvB's, waarbij vooral het Omgevingsbesluit, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) van belang zijn.

Centraal instrument op lokaal niveau is het Omgevingsplan. Dit plan beziet alle aspecten van de fysieke leefomgeving op integrale wijze, inclusief cultureel erfgoed en is daarmee het eerst aangewezen instrument om uitvoering te geven aan het archeologie-beleid, of voor het aanwijzen en beschermen van gemeentelijke monumenten en provinciale monumenten. De bekende en aantoonbaar te verwachten archeologische waarden kunnen dan opgenomen worden in het omgevingsplan door bijvoorbeeld archeologie als functie op te nemen en bepaalde activiteiten toe te staan of juist te verbieden.

Met uitzondering van een aantal complexe activiteiten is de gemeente doorgaans bevoegd gezag, in dit geval de gemeente Almelo. Ten aanzien van complexe activiteiten of activiteiten op toebedeelde taken zijn de Gedeputeerde Staten bevoegd gezag. De minister van Infrastructuur en Waterstaat blijft bevoegd gezag ten aanzien van de bodem en oevers van rijkswateren op grond van de Waterwet. Rijkswaterstaat treedt daarbij op namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

2.2 Gemeentelijk beleid (LS01)

Het plangebied ligt volgens de gemeentelijke archeologische beleidskaart (kaartbijlage 5) deels in een zone met een middelhoge, deels in een zone met een middelhoge archeologische verwachting. Voor de hoge verwachting geldt dat bij ingrepen groter dan 2500m² en dieper dan 40 cm -mv archeologisch onderzoek noodzakelijk is; voor de middelhoge verwachting is de vrijstellingsgrens 5000 m²/40 cm -mv.¹ De projectlocatie ligt binnen het tijdelijke deel van het omgevingsplan Bestemmingsplan "Stadsrandgebied Almelo Noord" (2013). De zonering van de beleidskaart is daar overgenomen met een dubbelbestemming 'Waarde - Archeologische verwachting hoog' en een 'Waarde - Archeologische verwachting middelhoog' met een zelfde zonering en vrijstellingsgrenzen als de beleidskaart.

1

3 Verwachtingsmodel

3.1 Natuurlijk landschap (LS04)

Landschappelijk gezien ligt het plangebied in een dekzandgebied ten westen van een zone met stuwwallen.² Op de Archeologische Landschappenkaart bevindt het zich in het Noordelijk zandgebied.³

Almelo ligt ongeveer 3 km ten westen van een noord-zuid-georiënteerde stuwwal. Deze stuwwal is gevormd tijdens de voorlaatste ijstijd; het Saalien. Een ijstong lag toen ten oosten van de stuwwal en door de druk van het ijs werden aan de rand van de gletsjer oudere rivierenafzettingen opgestuwd. In een later stadium is het plangebied zelf ook bedekt geweest met landijs. Door het schuiven van de gletsjer ontstond een grondmorene, een leemlaag vermengd met meegevoerde stenen en keien. Dit wordt nu keileem genoemd (Formatie van Drenthe, Laagpakket van Gieten).⁴ Volgens het model van het Dinoloket ligt dit pakket op ongeveer 4 tot 6 m onder het maaiveld.⁵

In de laatste ijstijd, het Weichselien (114.000–9.700 voor Christus), bereikte het landijs Nederland niet. In Nederland was een poolwoestijn-klimaat. Door de droge en koude omstandigheden was er weinig vegetatie en konden grote hoeveelheden zand verwaaien en elders afgezet worden. Dit zandpakket is nu bekend als dekzand (Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden). Het dekzandlandschap kent veel lokale hoogteverschillen, zoals dekzandruggen, -kopjes en vlaktes. Nadat de huidige warme periode begon (het Holoceen) werden de hoogteverschillen in het dekzandlandschap min of meer vastgelegd door vegetatie. De hoogteverschillen werden in veel zones nog extra benadrukt door het ontstaan en de uitgroei van beken. Ten zuidoosten van het plangebied is een beek actief geweest.

Geomorfologie

Op de geomorfologische kaart van Nederland zijn in het noordwesten en zuidoosten van het plangebied dekzandruggen gekarteerd (B53 op kaart 3).⁶ De tussengelegen zone is gekarteerd als beekdalbodem (R42). Dit is verbonden aan een grote zone met een beekdalbodem ten zuidwesten van het plangebied. In het noordoosten van het plangebied bevindt zich (tussen de beide dekzandruggen in) een vlakte van ten dele verspoelde dekzand en löss (M53).

Hoogteanalyse

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is de dekzandrug in de zuidoostzijde nog redelijk goed bewaard gebleven. Deze wordt direct ten oosten van het plangebied 'afgekap't door de Rechteren van Limpurgsingel en is daarna niet meer goed zichtbaar in het hoogtebeeld. De dekzandrug in het noordwesten van het plangebied is nog grotendeels aanwezig, behalve in de noordwesthoek waar een duidelijke afgraving zichtbaar is. De toppen van de dekzandruggen liggen op ongeveer 11 m boven het NAP, ter hoogte van de afgraving op 10 m boven het NAP. In het tussengelegen gebied ligt het maaiveldniveau op ongeveer 10,5 m boven het NAP. In deze zone is een oost-west-lopende houtwal aanwezig met een top op 13 m boven het NAP. In het noordoosten van het plangebied ligt het maaiveldniveau duidelijk lager, wellicht is dit deel van het plangebied ook afgegraven. Het maaiveld ligt hier op 9,8 tot 10 m boven het NAP.⁷

² Berendsen 1997

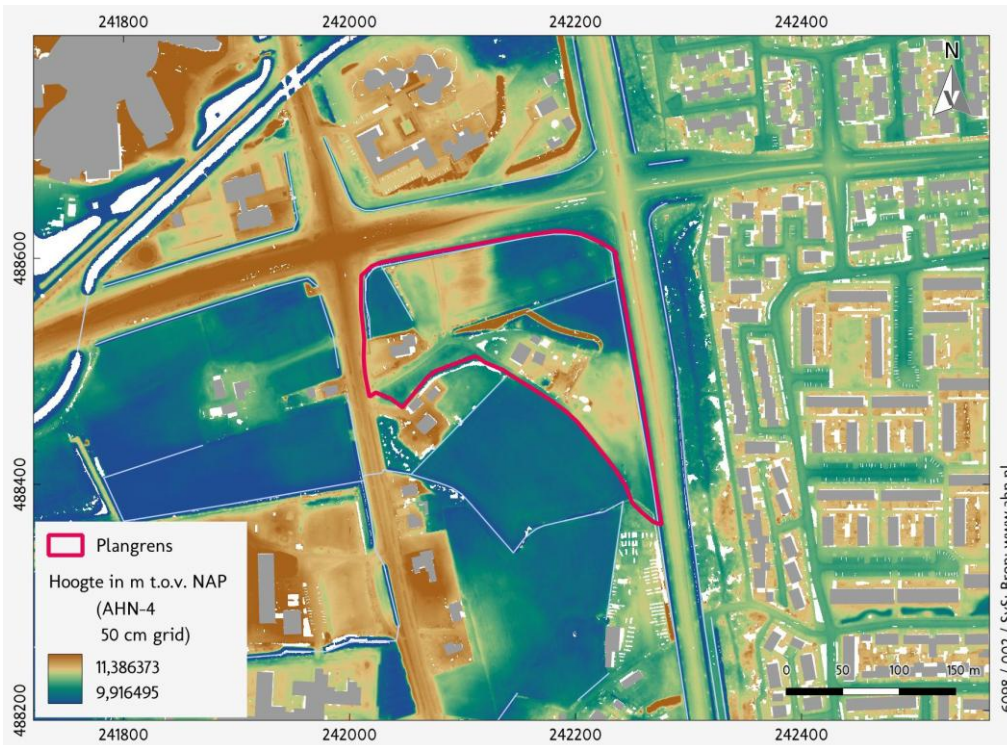
³ Rensink et al. 2019

⁴ Berendsen 1997

⁵ <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen>

⁶ Maas et al. 2019.

⁷ <https://www.ahn.nl/ahn-viewer>

Afbeelding 3 Het plangebied afgebeeld (in magenta) op het AHN4 50cm grid. Bron: ahn.nl

Bodem en grondwaterniveau

Volgens de digitale Bodemkaart van Nederland maakt het noordelijke deel van het plangebied deel uit van een zone met hoge zwarte enkeerdgronden (zEZ21).⁸ Het centrale en zuidelijke deel van het plangebied ligt in een zone met beekerdgronden pZg23). Het oostelijke deel van het plangebied is niet gekarteerd vanwege de ligging in bebouwd gebied. Waarschijnlijk geldt hier wel dezelfde verdeling; in het noorden hoge zwarte enkeerdgronden en in het midden en zuiden beekerdgronden. Hoge zwarte enkeerdgronden ontstaan door een jarenlange bemesting van met potstalmest verrijkte heideplaggen. De vorming van het plaggendeck is gestart in de Late Middeleeuwen en ging in de Nieuwe tijd door. Op deze manier is een meer dan 50 cm dik humeus plaggendeck gevormd. Dit biedt een relatief goede conservering van eventuele archeologische waarden in de top van het mogelijk nog aanwezig restant van de podzolbodem en de top van de C-horizont. Een beekerdgrond wordt gekenmerkt door een humushoudende bovengrond van 15 tot 25 cm dik en een sterke roestvorming in de top van de bodem. Vaak is tussen 50 en 60 cm onder het maaiveld een sterk roestige laag aanwezig.⁹

Op de grondwaterspiegeldieptekaart ligt de gemiddeld kleinste diepte op 46 cm onder het maaiveld en de gemiddeld grootste diepte op 160 cm onder het maaiveld.¹⁰ Het grondwaterniveau zal tussen deze niveaus schommelen. De diepte van de grondwaterstand heeft invloed op de conservering van archeologische resten van organische aard.

⁸ Alterra 2014.

⁹ Stichting voor Bodemkartering 1979.

¹⁰ <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/kaart>

3.2 Historisch landschap (LS02, LS03, LS04)

Historisch-geografische ontwikkeling (LS03)

Het landbouwgebied ten noorden van Almelo werd aan het begin van de Late Middeleeuwen ontgonnen. Dit was een relatief laaggelegen gebied met verspreid liggende dekzandruggen. De ruggen zelf zijn benut voor de boerderijplaatsen en het bouwland, het omringende gebied als weiland en hooitland. Zo ontstond een landschap van verspreid liggende boerderijen met hun eigen stukken grond.¹¹

Op de Hottingerkaart van 1787 is de Schelfhorstdwarsweg aangegeven en ligt ten noordoosten van de kruising van de Vriezenveenseweg en de Schelfhorstdwarsweg een boerderij (*afbeelding 4*).

De eerste gedetailleerde en betrouwbaar te geo-refereren kaart is de Kadastrale Minuut van 1811-1832 (*afbeelding 5*). Op deze kaart is de Schelfhorstdwarsweg al aanwezig. Deze weg liep van de Vriezenveenseweg in het westen naar de boerderij Schelfhorst in het oosten. Iets ten noorden van de weg, in het noordwesten van het plangebied, bevond zich de boerderij 't Kleine Bokhorst. Het was een gebouw met twee parallel liggende vleugels, wellicht een woning en stal. Het pand en het omringende land was in bezit van de graaf van Rechteren Limpurg. De graaf had veel delen van Almelo in bezit. Waarschijnlijk werd 't Kleine Bokhorst bewoond door een pachter. In het verpondingsregister van 1601 is er alleen 1 opgave voor 'Buckkhove'.¹² Waarschijnlijk is het later gesplitst in Klein en Groot Bokhorst. Op de lijst met huwelijken uit Almelo komt de naam 'Kleijn Bokhoeve' voor het eerst in 1733 voor, eerder werd men 'van den Bokhoeve' genoemd.¹³

Op de kadastrale hulpkaart van 1864 is de boerderij van 't Kleine Bokhorst ingetekend met potlood, waarschijnlijk was het pand dan ook al niet meer aanwezig. In 1872 werd in het perceel bouwland naar het oosten een woning gebouwd. Dit is nu de Schelfhorstdwarsweg 1. Het pand is in de 19^e eeuw opgedeeld geweest in drie kadastrale percelen; woonden hier drie boerenfamilies?¹⁴ De perceelsindeling bleef grotendeels gelijk tot ongeveer 1936 (*afbeeldingen 6 en 7*). Op de kadastrale hulpkaart van 1936 zijn de percelen in het noorden van het plangebied grotendeels in blauw afgebeeld. In het kadaster betekend dit dat het oude grenzen zijn. Op de topografische kaart van 1950 zijn in het noorden van het plangebied percelen samengevoegd (*afbeelding 8*). Op deze kaart heeft het erf van de Schelfhorstdwarsweg ook zijn huidige omvang gekregen.

Op de kadastrale hulpkaart van 1963 werden de percelen in het oosten van het plangebied gewijzigd voor de aanleg van de van Rechteren Limpurgsingel. Op de topografische kaart van 1975 is de weg inmiddels aangelegd. De enige twee nieuwe elementen zijn de Bleskolksingel ten noorden van het plangebied, die is aangelegd tussen 1975 en 1990 en een steunpost van de brandweer tussen de Schelfhorstdwarsweg en de Vriezenveenseweg (gebouwd in 1998).¹⁵ De panden van deze steunpost zijn inmiddels gesloopt maar nog zichtbaar op het AHN-beeld (*afbeelding 3*) en op google streetview. Uit streetview (*afbeelding 12*) valt op te maken dat het bestond uit een grote loods voor brandweervoertuigen met een kantoor aan de achterzijde en een verharde parkeerplaats naast de Vriezenveenseweg. Het pand is gesloopt in 2023.¹⁶

¹¹ Haartsen en Storm 2009.

¹² Woolderink 2015.

¹³ <https://www.dutchgenie.net/almelo/almelo-d-o/almbann1.htm>

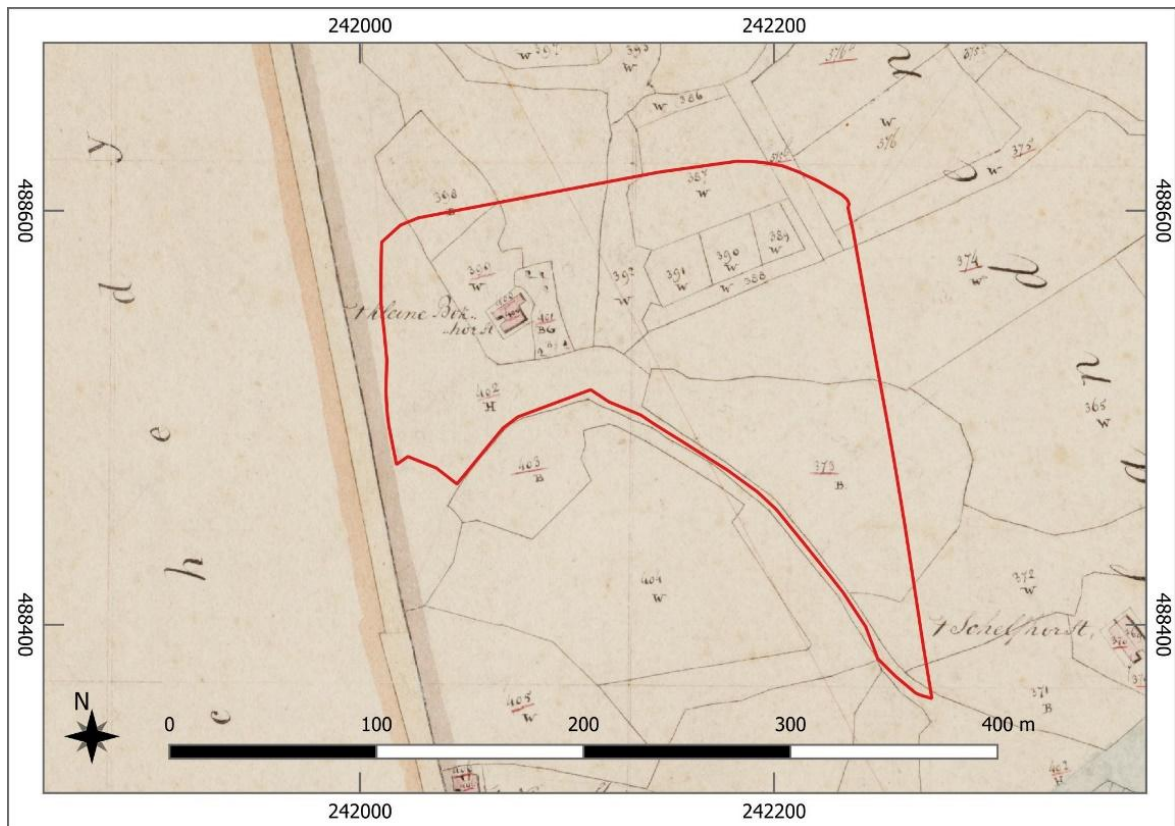
¹⁴ Informatie Kadaster Archiefviewer.

¹⁵ <https://brandbase.hetbrandweerforum.nl/kazernes/brandweer-almelo-vriezenveenseweg-209a-te-almelo/>

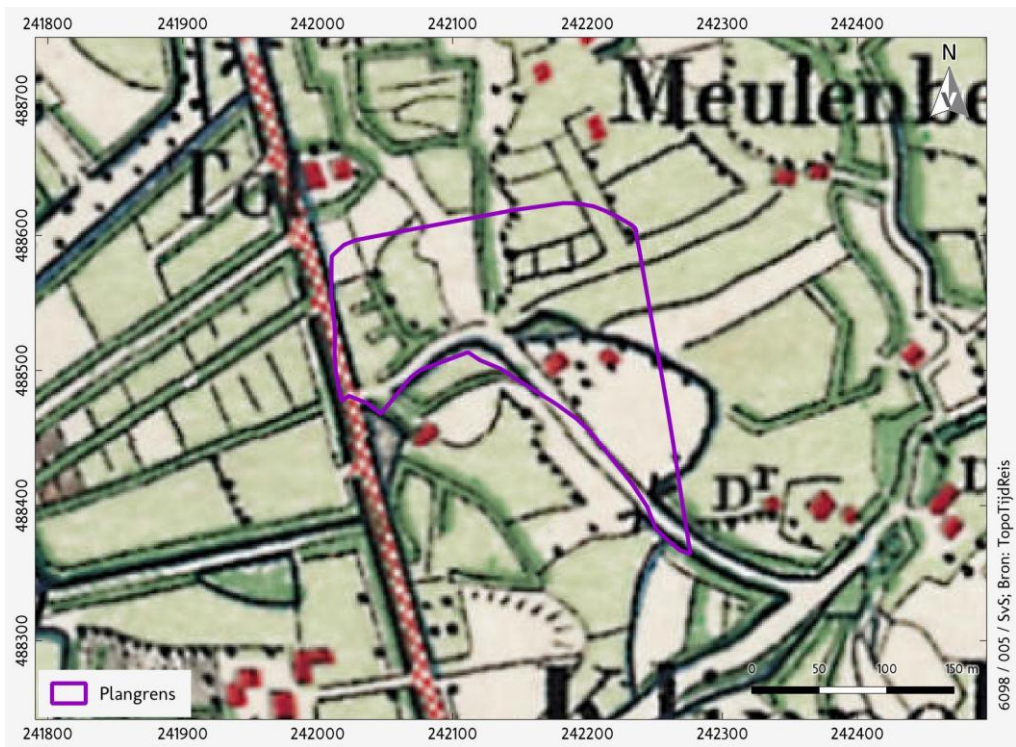
¹⁶ <https://brandbase.hetbrandweerforum.nl/kazernes/brandweer-almelo-vriezenveenseweg-209a-te-almelo/>

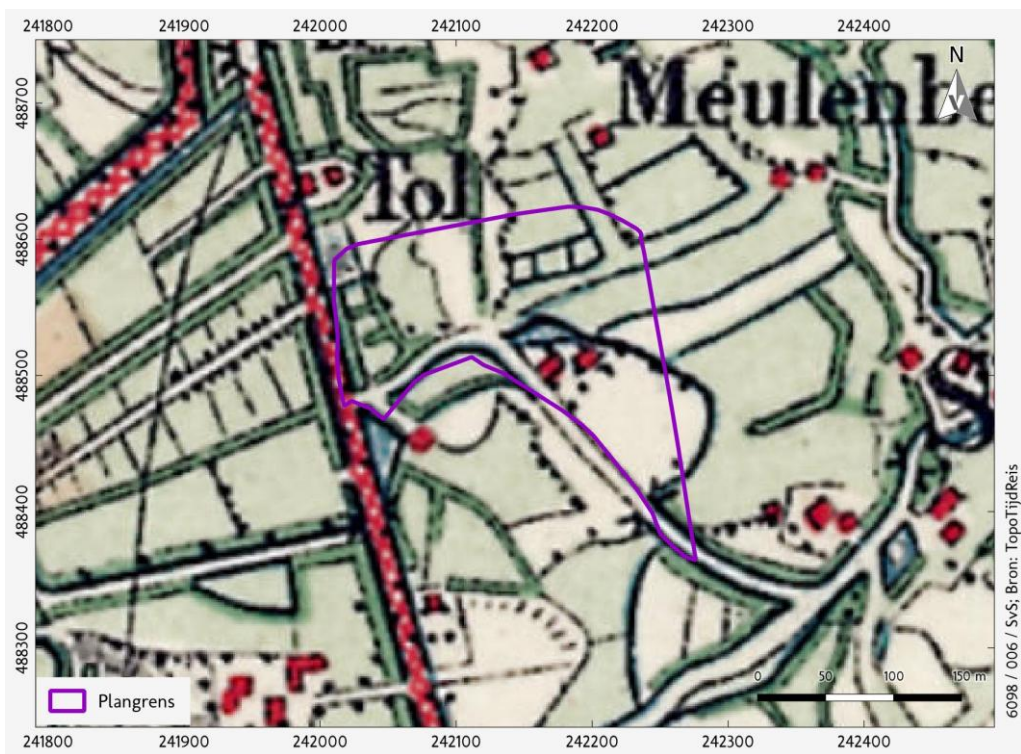
Afbeelding 4 Uitsnede van de Hottingerkaart uit 1787 met globaal de locatie van het plangebied aangegeven met de rode cirkel. Bron: https://wmsonly-services.geodataoverijssel.nl/viewer/layer/raster_alleen_wms/Hottinger_kaart_1787.

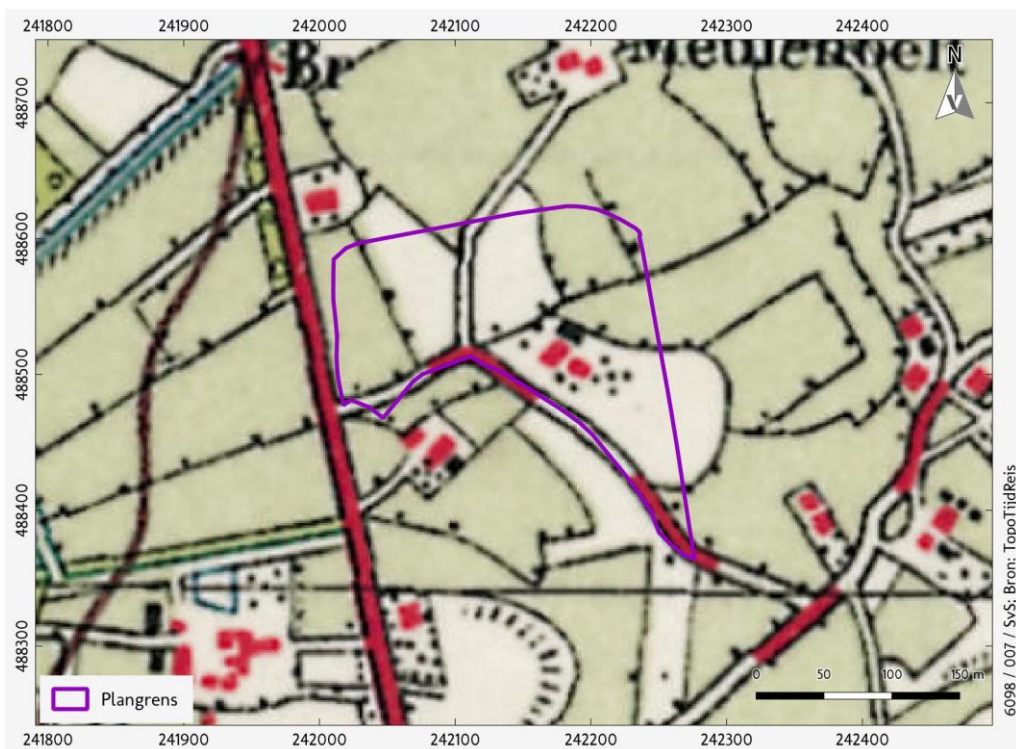
Afbeelding 5 Uitsnede Kadastrale Minuut 1811-1832. Bron: Beeldbank RCE.

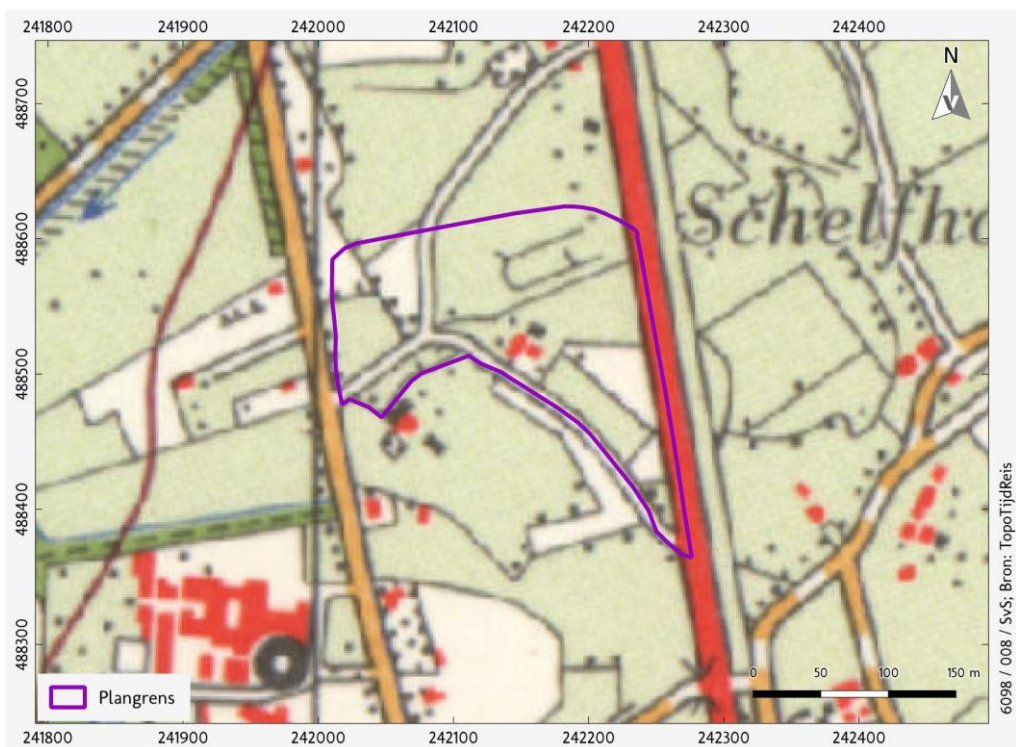
Afbeelding 6 Uitsnede Topografische kaart 1900. Bron: Topotijdreis.

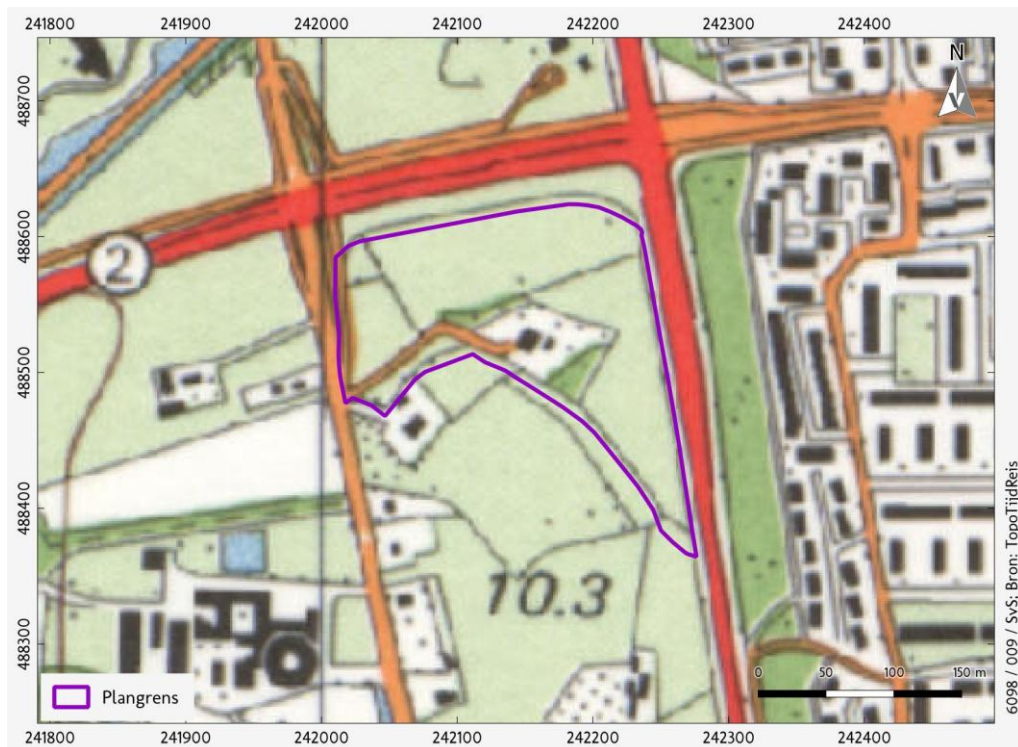
Afbeelding 7 Uitsnede Topografische kaart 1925. Bron: Topotijdreis.

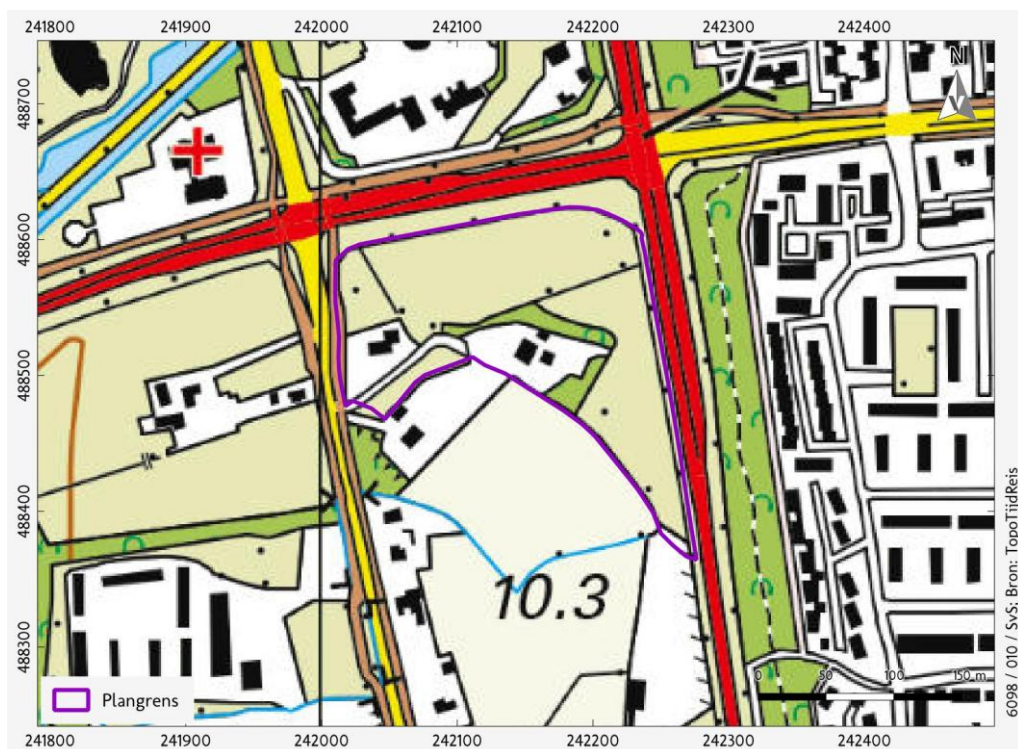
Afbeelding 8 Uitsnede Topografische kaart 1950. Bron: Topotijdreis.

Afbeelding 9 Uitsnede Topografische kaart 1975. Bron: Topotijdreis.

Afbeelding 10 Uitsnede Topografische kaart 1990. Bron: Topotijdreis.

Afbeelding 11 Uitsnede Topografische kaart 2019. Bron: Topotijdreis.

Afbeelding 12 Foto van google streetview uit juli 2022 vanaf de Vriezenveenseweg.

3.3 Bouwhistorische waarden

Voor eventuele bouwhistorische waarden zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- het rijksmonumentenregister;¹⁷
- de lijst van gemeentelijke monumenten in Almelo;¹⁸
- de Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Overijssel;¹⁹
- de kadastrale minuut 1811-1832;²⁰
- de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG);²¹

Binnen het plangebied en binnen de buffer van 500 m rondom liggen geen gebouwde Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Op de Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Overijssel is de ten westen van het plangebied gelegen Vriezenveenseweg aangegeven als onderdeel van de Vriezenveenseroute, een weg die al ten minste in 1648 aanwezig moet zijn geweest. Op deze kaart zijn geen bouwhistorische waarden in de omgeving van het plangebied gekarteerd.

Op de kadastrale minuutkaart van 1811 tot en met 1832 is in het noordwesten van het plangebied een boerderij afgebeeld; 't Kleine Bokhorst. Op basis van BAG dateren de panden binnen het plangebied (woonerf Schelfhorstdwarsweg) uit 1977.

Huidige situatie (LS02)

In het zuidwesten van het plangebied bevindt zich de Schelfhorstdwarsweg. Deze leidt naar een erf in het centrale deel van het plangebied. Het erf bestaat uit een noordoost-zuidwest-georiënteerde woning met ten noorden daarvan een haaks op deze richting gebouwde stenen garage. Ten oosten van de woning bevindt zich een stenen schuur en ten oosten daarvan de tuin. Het erf wordt omgeven door een houtwal. In het noorden van het plangebied bevindt zich in het westen een perceel weiland en in het midden en oosten een perceel dat nu in gebruik is als maisakker. Het zuidoostelijke deel van het plangebied is in gebruik als grasland.

¹⁷ <https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/>.

¹⁸ https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_gemeentelijke_monumenten_in_Almelo

¹⁹ <https://experience.arcgis.com/experience/6716d9340e9a4a9ab5f62136eca9ffb7/page/Kaart-gebouwd-erfgoed>

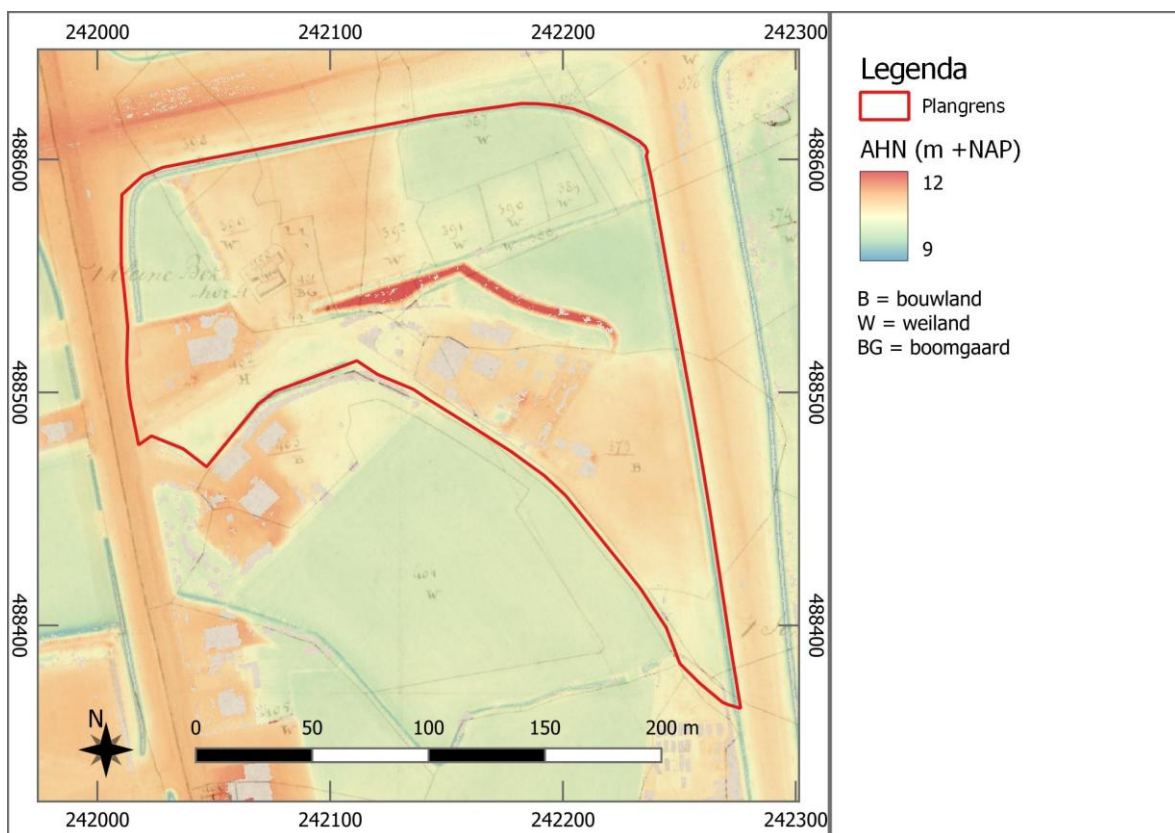
²⁰ <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.

²¹ <https://bagviewer.kadaster.nl/>.

Historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03)

Het gebied heeft nog een beetje het karakter zoals het vroeger was, verspreid liggende percelen bouwland en weiland en een woonerf, maar dan wel op een andere locatie als in het begin van de 19^e eeuw. In een poging om de kadastrale minuutkaart beter over het gebied te projecteren is een vergelijking gemaakt met het AHN-beeld. Hieruit blijkt dat de historische ontwikkeling van het plangebied in de laatste twee eeuwen nog duidelijke sporen in het hoogtebeeld heeft nagelaten. Zo zijn in de historische situatie drie min of meer vierkante weilandpercelen in het noordoosten van het plangebied geweest. Dit komt overeen met een blokpatroon op het AHN. Het voormalige perceel bouwland in het zuidoosten van het plangebied, waar nu het woonerf van de Schelfhorstdwarsweg ligt, heeft op het AHN een hoge ligging. Dit komt waarschijnlijk door een jarenlange ophoging met plaggen/plaggenbemesting. Ook in het noordwesten van het plangebied is een soortgelijke situatie aanwezig; een voormalige perceel bouwland die flink opgehoogd moet zijn met plaggen. De (voormalige) weilanden in het noordoosten van het plangebied hebben een relatief lage ligging. De conclusie moet zijn dat de hoogtes in het plangebied niet op natuurlijke wijze zijn ontstaan maar door jarenlange plaggenbemesting. De 'afgegraven' gebieden hebben waarschijnlijk het oorspronkelijke maaiveldniveau voor het gebied werd ontgonnen. Het landgebruik moet eeuwenlang min of meer stabiel zijn geweest.

De voormalige brandweerkazerne langs de Vriezenveenseweg verraad zich ook op het hoogtebeeld door een relatief hoge ligging. Waarschijnlijk heeft de bouw van de kazerne door de flinke ophoging relatief weinig schade opgeleverd aan de oorspronkelijke bovengrond. Door de aanleg van de houtwal rondom het woonerf en de bouw van de panden van het woonerf zelf kan de bovengrond verstoord zijn geraakt. Binnen de locatie van het plangebied staan vanaf de jaren 70/80 enkele panden. Mogelijk heeft de bouw van deze panden voor verstoring van de bodem gezorgd. Wat verder duidelijk is, is dat zich binnen het plangebied zeer veel kabels en leidingen bevinden (*afbeelding 21*).

Afbeelding 13 Het AHN, geprojecteerd over de kadastrale minuutkaart.

Op de Verstoringsbronnenkaart van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en BIS Nederland zijn ter hoogte van het plangebied geen vergraven gronden of 20^e -eeuwse landinrichtingsprojecten gekarteerd.²² Bij de omgevingsrapportage van de gemeente Almelo is informatie opgevraagd over bodemonderzoeken.²³ Ter hoogte van de Schelfhorstdwarsweg is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. De locatie bleek potentieel verontreinigd te zijn. Het terrein van de voormalige brandweerkazerne is ook onderzocht, dit terrein is licht tot matig verontreinigd. In 1992 is hier een verkennend bodemonderzoek (NEN 5740) uitgevoerd, waarna in 1998 is gesaneerd.

Verder zijn er geen aanwijzingen voor grootschalige verstoringen, met dien verstande dat het agrarisch gebruik (ploegen) in de 19^e en 20ste eeuw, en mogelijk ook eerder, voor bodemroering zal hebben gezorgd.

3.4 Archeologische waarden (LS04)

Voor de archeologische gegevens omtrent het onderhavige plangebied is het Archeologisch Informatiesysteem (Archis) geraadpleegd, dat alle geregistreerde archeologische monumenten, onderzoeken en vondstlocaties bevat (*kaart 4*). Archeologische monumenten zijn terreinen met een (hoge/zeer hoge) archeologische waarde, die ofwel fysiek (wettelijk en juridisch) beschermd worden, ofwel een planologische bescherming hebben waarbij in het bestemmingsplan voorschriften voor het gebruik zijn opgenomen. Vondstlocaties zijn locaties waar archeologische vondsten zijn gedaan. Deze zijn al dan niet gekoppeld aan een archeologisch onderzoek.

Binnen het plangebied en binnen een straal van 500 m rondom het plangebied liggen geen monumenten/AMK-terreinen.

Binnen het plangebied zijn geen vondstlocaties geregistreerd. Binnen een straal van 500 m rondom het plangebied zijn in Archis drie vondstmeldingen geregistreerd (tabel 1), waarvan twee behorend bij uitgevoerde archeologische onderzoeken die verderop in dit bureauonderzoek worden besproken. Bij het uitdiepen van de Hollandergracht achter het Klooster de Goede Herder werden twee objecten gevonden, een vuurstenen spits met weerhaken uit het Laat-Neolithicum of de Vroege Bronstijd en een gepolijste hamerbijl van lydiet. Mogelijk betreft het hier grafritten van een vlakgraf.

Archis ZaakID	Jaar	Verwerving	Toponiem	Plaats	Vondsten / sporen	Datering	X (RD)	Y (RD)
2764663100	1970	indirect: collectiebeschrijving	Klooster De Goede Herder	Almelo	Hamberbijl van lydiet, vuurstenen spits	(NEOV - BRONSM	242000	488300
5457224100	2023	Proefsleuvenonderzoek	Huize Alexandra	Almelo	Gedraaid aardewerk, menselijk botmateriaal	ME- recent	241819	488197
5644634100	2024	Archeologische begeleiding	Huize Alexandra	Almelo		(BRONS - ME)	241819	488197

Tabel 1 In Archis geregistreerde vondstmeldingen in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Bron: RCE/Archis.

²² <https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Verstoringsbronnenkaart>; deze kaart is een selectie uit het bestand 'Vergraven Gronden', van WUR. In 2012 is er door Alterra een GIS-bestand samengesteld met een overzicht van grondbewerkingen, ophogingen en afgravingen, waarbij de opbouw van het bodemprofiel tot ten minste 40 cm diepte is gewijzigd. Hiervoor is informatie opgevraagd bij instanties en organisaties die werkzaamheden (laten) uitvoeren en/of administreren in verband met vergunningverlening en instanties die landgebruik in kaart brengen. <https://bodemdata.nl/themakaarten>.

²³ <https://almelo.nazca4u.nl/rapportage>

In een straal van 500 m rondom het plangebied zijn in Archis vijf onderzoeken geregistreerd (tabel 2). Het betreft 1 bureauonderzoek, 2 booronderzoeken, 1 archeologische begeleiding en 1 proefsleuvenonderzoek.

Archis3 ZaakID	Jaar	Type onderzoek	Toponiem	Plaats	X (RD)	Y (RD)
2068735100	1989	2005	archeologisch: bureauonderzoek	Almelo-Noord	240491	489700
2120030100	1994	2006	archeologisch: boring	Vriezenveenseweg	242039	488935
2120817100	1998	2006	archeologisch: boring	Almelo-Noord	240491	489700
5457224100	1993	2023	archeologisch: proefputten/proefsleuven	Almelo	241819	488197
5644634100	2004	2024	archeologisch: begeleiding	Almelo	241819	488197

Tabel 2 In Archis geregistreerde onderzoeken in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Bron: RCE/Archis.

De onderzoeken die verder het meest van belang zijn voor de archeologische verwachting van het plangebied zijn de boor- en gravende onderzoeken in de directe omgeving. Hieronder worden deze onderzoeken beschreven.

ZaakID 2120030100: In 2006 is een booronderzoek uitgevoerd op een locatie langs de Vriezenveenseweg, op ongeveer 300 m ten noorden van het plangebied. Uit het bureauonderzoek bleek dat het gebied in een relatief laaggelegen dekzandvlakte lag. Tijdens het booronderzoek is vastgesteld dat het bodemprofiel intact was, op basis van het ontbreken van archeologische indicatoren is echter destijds besloten om geen vervolgonderzoek te adviseren.²⁴

ZaakID 2120817100: In 2006 werd in vervolg op een bureauonderzoek een karterend booronderzoek en oppervlaktekartering uitgevoerd in het ontwikkelingsgebied Almelo-Noord. Het betreft een groot gebied en daarom werd besloten om alleen de dekzandruggen en -welvingen en locaties van historische bebouwing en ontginningssassen te onderzoeken. In de karterende boringen zijn geen archeologische indicatoren gevonden. Bij de oppervlaktekartering werden een vuurstenen steker en een natuurstenen retouchoir gevonden uit het Laat-Paleolithicum en een fragment gladwandig aardewerk uit de Romeinse tijd. De vondstlocaties zijn onderzocht middels boringen maar daarbij werden geen aanvullende indicatoren gevonden. Daarom is besloten om het gehele gebied vrij te geven voor de aanleg van Almelo-Noord.²⁵

ZaakID 5457224100: In 2023 is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd ter hoogte van de voormalige begraafplaats van het klooster Huize Alexandra te Almelo. Deze begraafplaats is gebruikt vanaf het einde van de 19^e eeuw tot ongeveer 1970. Het doel van het onderzoek was om te achterhalen of het kerkhof deels geruimd was en of dus tijdens de verdere ontwikkeling van het gebied archeologische waarden (de graven) verstoord kunnen worden. Uit het onderzoek blijkt dat het kerkhof deels geruimd is, maar ook bij geruimde graven waren nog botresten en resten van de grafkist aanwezig. Daarom werd nader onderzoek nodig geacht in de vorm van een archeologische begeleiding om de graven ex situ veilig te stellen.²⁶

²⁴ Gazenbeek 2006.

²⁵ Bergman 2006.

²⁶ Keurhorst en Oude Rengerink 2023.

ZaakID 5644634100: Het hele kerkhof van het klooster van Huize Alexandra is opgegraven. In totaal werden 134 graven teruggevonden. Alle resten zullen worden herbegraven. Het onderzoek heeft veel inzichten gegeven in de wijze van begraven bij kloosters in de late 19^e en vroege 20^e eeuw.²⁷

Op basis van bovenstaande kan worden opgemaakt dat in de directe omgeving van het plangebied in ieder geval aantoonbaar sprake is van menselijke aanwezigheid vanaf Het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd.

Tweede Wereldoorlog (LS04)

Het plangebied ligt op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME) niet binnen een zone met een bijzondere aanduiding die verband houdt met linies of gevechtshandelingen.²⁸

In het verliesregister zijn tien vliegtuigcrashes geregistreerd bij Almelo. Deze kunnen niet direct in verband worden gebracht met het plangebied.²⁹ Binnen het plangebied kunnen theoretisch nog resten worden verwacht van kleinere objecten en structuren zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikhollen; hiervoor bestaat echter geen enkele concrete aanwijzing. Ook overige websites geven geen indicaties dat er dergelijke objecten of structuren binnen de grenzen van het plangebied verwacht kunnen worden.³⁰

3.5 Gespecificeerde archeologische verwachting

In de omgeving van het plangebied zijn archeologische waarden uit het Laat-Paleolithicum gevonden. Het is mogelijk dat het gebied vanaf het Laat-Paleolithicum bewoond is geweest. Het gebied was relatief laaggelegen, maar verspreid liggende dekzandruggen vormden toch een goede vestigingsplaats. Of de relatief hoog liggende delen in het noordwesten en zuidoosten van het plangebied nu zo hoog liggen omdat ze dekzandruggen zijn, of door jarenlange plaggenbemesting een dik plaggendeek gevormd is, of beide, valt op basis van het bureauonderzoek niet uit te maken. Er is wel een sterk verband tussen de verspreiding van relatief hoog liggende delen van het plangebied en de ligging van voormalige percelen bouwland. Het agrarische landschap is waarschijnlijk gevormd tijdens de Late Middeleeuwen.

In de Nieuwe tijd is in het noordwesten van het plangebied een boerenerf aanwezig geweest; 't Kleine Bokhorst of Bokhove. Dit was vanouds grondgebied van de graven van Almelo en in het erf woonden pachters. Uit een lijst met huwelijken van Almelo komt de naam Kleijn Bokhoeve voor het eerst in 1733 voor, waarschijnlijk is het erf dus in het begin van de 18^e eeuw gesticht. Het boerenerf werd omgeven door percelen bouwland, weiland en een boomgaard. De boerderij is in het midden van de 19^e eeuw gesloopt. Rond 1872 werd het erf van de Schelfhorstdwarsweg gesticht. Dit werd in de tweede helft van de 20^e eeuw gesloopt er toen is het huidige erf gecreëerd. Tussen de Schelfhorstdwarsweg en de Vriezenveenveenseweg is van 1998 tot en met 2023 een steunpunt van de brandweer geweest. Dit deel van het plangebied is bij de bouw van de kazerne en de aanleg van een parkeerterrein opgehoogd. Inmiddels is dit braakliggend.

De gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied kan puntsgewijs als volgt worden samengevat:

1. Datering

Binnen het plangebied kunnen de volgende archeologische resten worden aangetroffen:

- Hoge verwachting op het aantreffen van resten van bewoning en menselijke activiteit:

²⁷ Keurhorst 2025.

²⁸ <http://www.ikme.nl>

²⁹ <https://verliesregister.studiegroepvluchtoorlog.nl/ahome/lossregister/>

³⁰ <https://www.tracesofwar.nl/>; <http://www.vergeltungswaffen.nl/>;

- Laat-Paleolithicum-Middeleeuwen
- Hoge verwachting voor resten van het agrarisch cultuurlandschap en een boerenerf (klein Bokhove of Bokhorst) uit de Middeleeuwen - Nieuwe tijd.
2. Complextype
- Jachtkamp (Laat-Paleolithicum-Mesolithicum)
 - Agrarische Nederzetting (Neolithicum - Middeleeuwen)
 - Agrarisch cultuurlandschap en boerenerf (Middeleeuwen - Nieuwe tijd)
3. Omvang
- Jachtkamp (Laat-Paleolithicum-Mesolithicum): doorgaans 10-100 m²
 - Huisplaats (Neolithicum - Middeleeuwen): doorgaans ca. 50-2000 m².
 - Boerenerf (Nieuwe tijd): ongeveer 1000 m²
 - Agrarisch cultuurlandschap: lineaire objecten van verkavelingssloten/percelering, ca. 1-2 m breed kunnen binnen het hele plangebied worden aangetroffen.
4. Diepteligging
- Eventuele resten uit de prehistorie, Romeinse tijd en Vroege Middeleeuwen liggen waarschijnlijk onder een plaggendeck van meer dan 50 cm dik. Archeologische waarden uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd liggen direct onder de bouwvoor.
5. Gaafheid, conservering
- De conservering van organisch materiaal is vanwege de relatief zure en droge omstandigheden in het dekzand waarschijnlijk matig tot slecht. Anorganische resten zijn waarschijnlijk alleen in dieper gelegen sporen goed geconserveerd, mogelijk fragmentarisch.
6. Locatie
- Archeologische resten kunnen binnen het gehele plangebied worden aangetroffen. Ter hoogte van de twee delen met plaggendeck en/of een dekzandrug in het noordwesten en zuidoosten van het plangebied geldt een verhoogde kans op archeologische resten.
7. Uiterlijke kenmerken
- Jachtkamp: een jachtkamp manifesteert zich door een spreiding van vuursteenartefacten en houtskool in de top van de oorspronkelijke bodem en de C-horizont. Grondsporen kunnen ook aanwezig zijn, bijvoorbeeld haardkuilen.
 - Agrarische Nederzetting/huisplaats/boerenerf: voor Bronstijd - Romeinse Tijd een spreiding van vondstmateriaal zoals aardewerk, dierlijk bot, bewerkt vuur-/natuursteen, en sporen zoals (verkavelings)greppels, paalgaten en afvalkuilen. Eventueel voor de Middeleeuwen - Nieuwe tijd aangevuld met periode specifiek keramiek (aardewerk/steengoed/porselein) en bouw materiaal (baksteen/dakpan), metaal, glas, natuursteen. Organische materialen, zoals leer, bewerkt of constructiehout, en textiel zijn waarschijnlijk alleen in diepe sporen goed bewaard gebleven.
 - Agrarisch cultuurlandschap: verkavelingsgreppels en sloten, en recente verstoringen die te maken hebben met de ontginning of agrarische bedrijfsvoering.
8. Mogelijke verstoringen
- Binnen het plangebied kunnen mogelijke verstoringen voorkomen die verband houden met het agrarisch gebruik. Daarnaast kan de sloop van het erf van het kleine Bokhove/Bokhorst, de aanleg van het erf van de Schelfhorstdwarsweg 1 en de bouw en sloop van het steunpunt van de brandweer voor verstoringen in de bodem hebben gezorgd.
9. Bedreiging van eventueel aanwezige archeologische waarden

Een concreet inrichtingsplan is nog niet voorhanden, maar aangezien de plannen bestaan uit nieuwbouw, de watergangen, aanleg infrastructuur en kabels en leidingen zullen de ingrepen tot ca. 1,5 m -mv reiken (exclusief heipalen). Gezien het feit dat er ingrepen plaatsvinden binnen een gebied met een hoge archeologische verwachting, worden mogelijk archeologische waarden bedreigd.

4 Advies vervolgonderzoek (LS05)

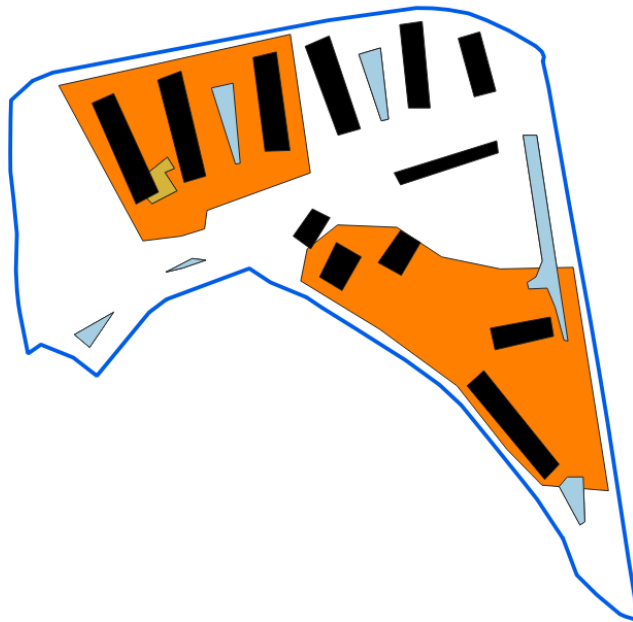
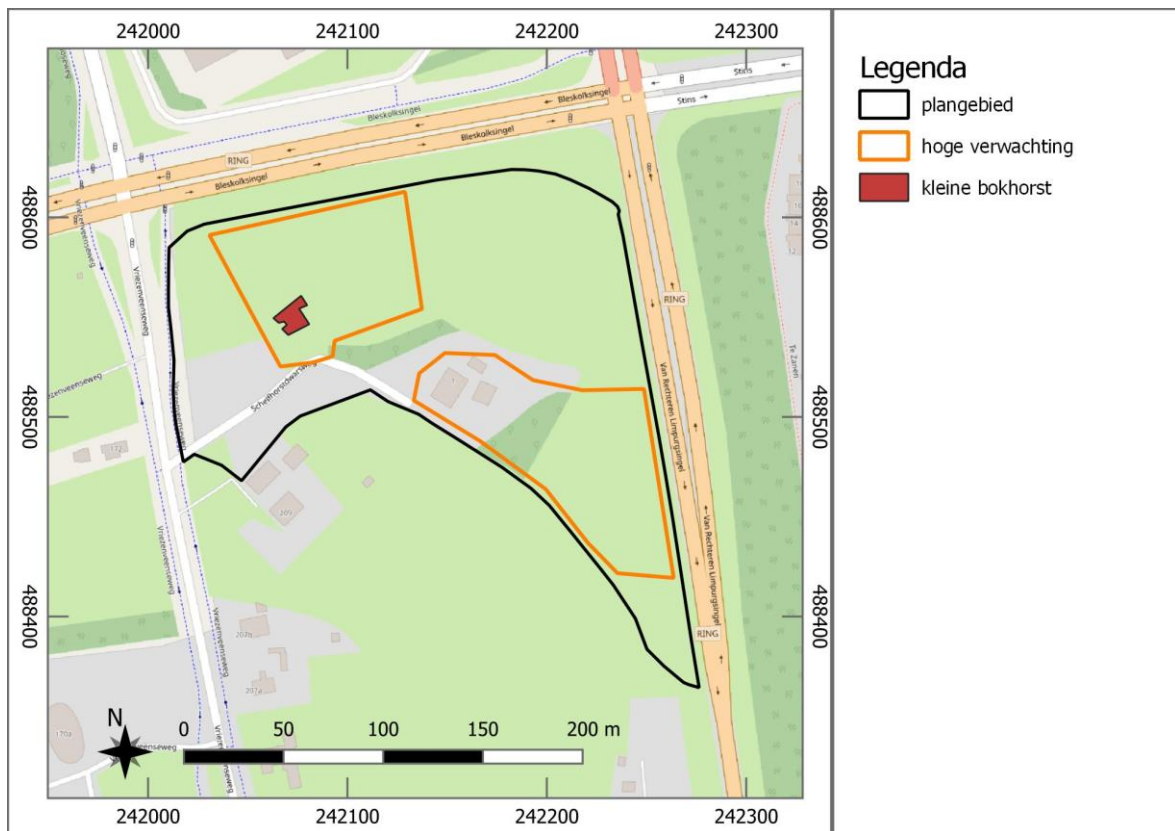
Op basis van het bureauonderzoek zijn twee delen aan te wijzen met een hoge archeologische verwachting vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd (*afbeelding 14*). Dit zijn de hoog liggende delen in het noordwesten en zuidoosten van het plangebied. Dit betreft een zone met een oppervlakte van 5800 m² in het noordwesten van het plangebied en een zone met een 6940 m² in het zuidoosten van het plangebied. In het overige deel van het plangebied kunnen archeologische waarden nog niet helemaal uitgesloten worden. Eventuele archeologische resten kunnen door de geplande ingrepen worden bedreigd. Vestigia *Archeologie & Cultuurhistorie* adviseert dan ook om in het plangebied een verkennend booronderzoek uit te voeren, om zo inzicht te krijgen in de bodemopbouw en de kans op conservering van archeologische waarden.

Geadviseerd wordt om ter plaatse van de zones met een hoge archeologische verwachting te boren in een verkennend grid van ca. 35 x 30 m (ca. 10 boringen/ha) en in het overige deel van het plangebied een vijftal controleboringen uit te voeren, wat met de vorm en oppervlak van het plangebied neerkomt op ca. 18 boringen voor het gehele plangebied. Voorafgaand aan het veldonderzoek dient eerst een Plan van Aanpak te worden opgesteld dat dient te worden goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Almelo.

Binnen het plangebied is verder sprake van een historisch boerderijerf. Volgens het stedenbouwkundig plan zal op deze locatie nieuwbouw worden gerealiseerd. In geval er geen sprake kan zijn van plaanpassing, en de locatie van de boerderij zal worden verstoord door de geplande ingrepen, dan wordt geadviseerd op deze locatie een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Hiervoor dient eerst een Programma van Eisen te worden opgesteld dat de goedkeuring behoeft van het bevoegd gezag, de gemeente Almelo. Het verdient de voorkeur om eerst het verkennend booronderzoek uit te laten voeren, omdat dit eventueel nog voor andere locaties tot vervolgonderzoek kan leiden.

Het is aan het bevoegd gezag, de gemeente Almelo, om een besluit te nemen ten aanzien van het beëindigen of verder laten verlopen van het onderzoeksproces. Dit besluit kan afwijken van het bovenstaande advies.

Ook wanneer het bevoegd gezag besluit dat vervolgonderzoek niet noodzakelijk is en het onderzochte gebied wordt vrijgegeven voor de voorgenomen ontwikkelingen, blijft de meldingsplicht archeologische toevalsvondst of waarneming van kracht (Erfgoedwet, artikel 5.10 Archeologische toevalsvondst). Aangezien het nooit volledig is uit te sluiten dat tijdens eventueel grondverzet een archeologische 'toevalsvondst' wordt gedaan, is het wenselijk de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht om hiervan zo spoedig mogelijk melding te doen bij het bevoegd gezag, de gemeente Almelo, en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

Afbeelding 14 Advieskaart vervolgonderzoek (boven) met projectie stedenbouwkundig plan op archeologische verwachting (zwart = geplande bebouwing; blauw = geplande waterpartijen).

Literatuur

- ALTERRA. 2014. "Bodemkaart van Nederland, Schaal 1:50.000, Digitale En Landsdekkende Versie." . Wageningen.
- BERENDSEN, H.J.A., 1997: *Landschappelijk Nederland*, Assen.
- BERGMAN, W.A. 2006. *Plangebied Almelo Noord, Inventariserend Veldonderzoek* Synthesa Archeologie Rapport 176108. Zelhem.
- GAZENBEEK, A.E. 2006. *Inventariserend Veldonderzoek Door Middel van Grondboringen Multi Care Voorziening Stichting Commujon, Almelo*. Heinenoord: SOB Research.
- HAARTSEN, A.J., EN E. STORM. 2009. *Ontgonnen Verleden, Regiobeschrijvingen Provincie Overijssel*. Rapport DK nr. 2009/dk-116-g. Ede: Directie Kennis.
- KEURHORST, I. 2025. *Archeologische Begeleiding Huize Alexandra, Almelo, Gemeente Almelo (OV)*. Laagland Archeologie Rapport 1478. Almelo.
- KEURHORST, I., EN J.A.M. OUDE RENGINK. 2023. *Inventariserend Veldonderzoek - Proefsleuven Huize Alexandra, Almelo, Gemeente Almelo (OV)*. Almelo.
- MAAS, G.J., W.M. VAN DER MEIJ, S.P.J. VAN DELFT, EN A.H. HEIDEMA. 2019. "Toelichting Bij de Legenda Geomorfologische Kaart Nederland 1:50.000 (2019), Achtergronddocument Bij Het Landsdekkende Digitale Bestand." . Wageningen: Wageningen Environmental Research. <http://legendageomorfologie.wur.nl/>.
- RENSINK, E./H.J.T. WEERTS/M. KOSIAN/H. FEIKEN/D. JANSEN/B.I. SMIT 2019: *Archeologische Landschappenkaart van Nederland, versie 3.0*, Amersfoort (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed).
- STICHTING VOOR BODEMKARTERING. 1979. *Bodemkaart van Nederland, Schaal 1:50.000, Toelichting Bij de Kaartbladen 34 West Enschede, 34 Oost Enschede En 35 Glanerbrug*. Wageningen: Stichting voor Bodemkartering.
- WOOLDERINK, H. 2015. "Historisch Boerderij-Onderzoek in de Heerlijkheid Almelo." . Vereniging Oudheidkamer Twente te Enschede.

Digitale bronnen

- ACTUEEL HOOGTEBESTAND NEDERLAND: <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>
- ARCHEOLOGISCH INFORMATIESYSTEEM (ARCHIS): <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>
- BEELDBANK RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED: <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>
- BODEMLOKET: <http://www.bodemloket.nl/>
- DANS-EASY: <https://easy.dans.knaw.nl/>
- DINOLOKET: <https://www.dinoloket.nl/>
- INDICATIEVE KAART MILITAIR ERFGOED: <http://www.ikme.nl/>
- KADASTER, BASISREGISTRATIES ADRESSEN EN GEBOUWEN (BAG): <https://bagviewer.kadaster.nl/>
- KADASTER, TIJDREIS OVER 200 JAAR TOPOGRAFIE: <http://topotijdreis.nl/>
- RIJKSMONUMENTENREGISTER: <https://cultureelerfgoed.nl/monumentenregister>
- RUIMTELIJKE PLANNEN: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/>
- VERGELTUNGSWAFFEN: <http://www.vergeltungswaffen.nl/>
- VERLIESREGISTER: <https://www.verliesregister.studiegroepluchtoorlog.nl/>
- VERSTORINGSBRONNENKAART: <https://archeologieinnederland.nl/verstoringsbronnenkaart>

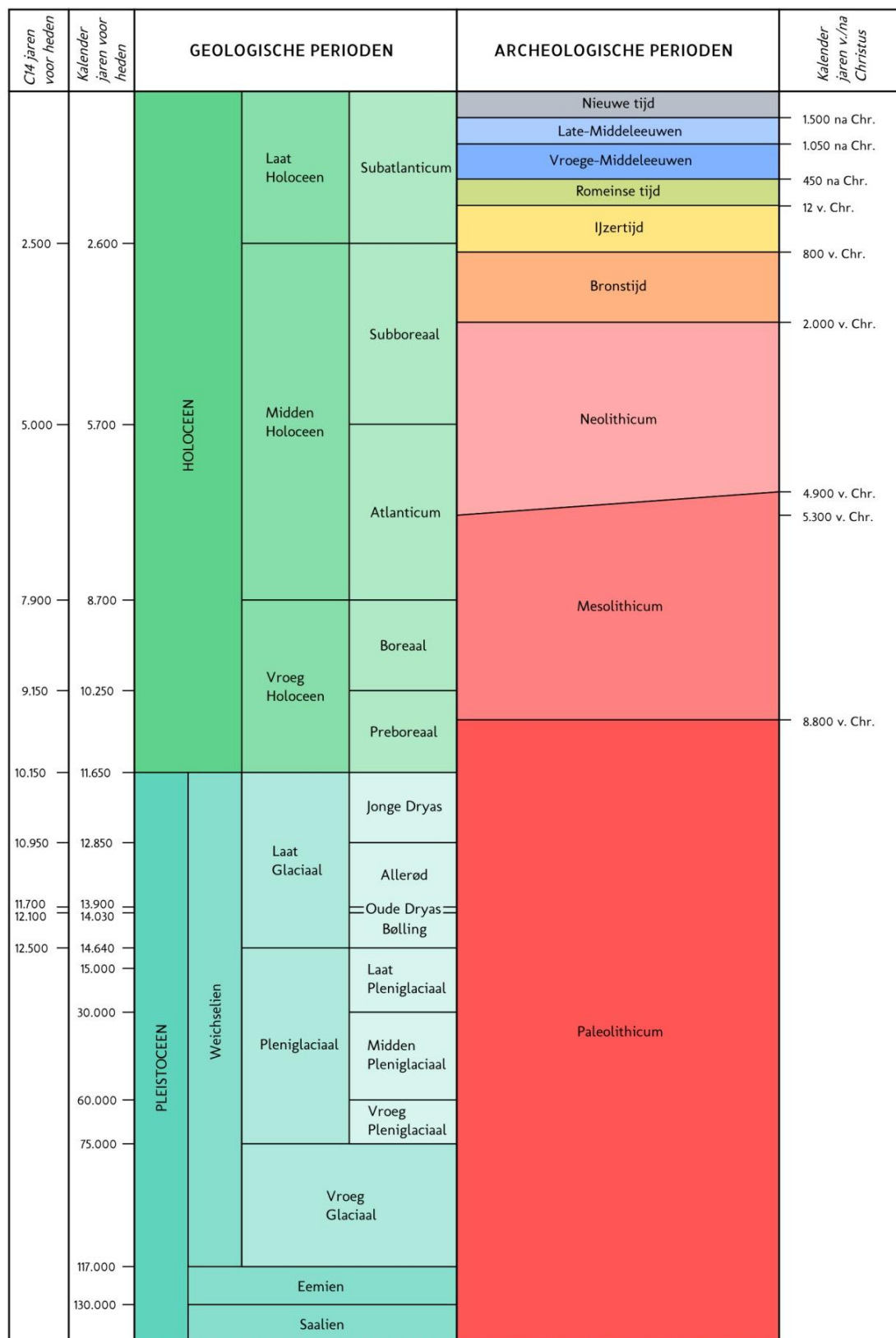
Afbeeldingen

Afbeelding 1 Ligging plangebied op de meest actuele luchtfoto. Bron: PDOK.	4
Afbeelding 2 Stedenbouwkundig plan. Bron: opdrachtgever.	8
Afbeelding 3 Het plangebied afgebeeld (in magenta) op het AHN4 50cm grid. Bron: ahn.nl.	11
Afbeelding 4 Uitsnede van de Hottingerkaart uit 1787 met globaal de locatie van het plangebied aangegeven met de rode cirkel. Bron: https://wmsonly- services.geodataoverijssel.nl/viewer/layer/raster_alleen_wms/Hottinger_kaart_1787	13
Afbeelding 5 Uitsnede Kadastrale Minuut 1811-1832. Bron: Beeldbank RCE.	13
Afbeelding 6 Uitsnede Topografische kaart 1900. Bron: Topotijdreis.	14
Afbeelding 7 Uitsnede Topografische kaart 1925. Bron: Topotijdreis.	14
Afbeelding 8 Uitsnede Topografische kaart 1950. Bron: Topotijdreis.	15
Afbeelding 9 Uitsnede Topografische kaart 1975. Bron: Topotijdreis.	15
Afbeelding 10 Uitsnede Topografische kaart 1990. Bron: Topotijdreis.	16
Afbeelding 11 Uitsnede Topografische kaart 2019. Bron: Topotijdreis.	16
Afbeelding 12 Foto van google streetview uit juli 2022 vanaf de Vriezenveenseweg.	17
Afbeelding 13 Het AHN, geprojecteerd over de kadastrale minuutkaart.	18
Afbeelding 14 Advieskaart vervolgonderzoek (boven) met projectie stedenbouwkundig plan op archeologische verwachting (zwart = geplande bebouwing; blauw = geplande waterpartijen).	25

Bijlagen en kaarten

Bijlage 1:	Overzicht van archeologische en geologische perioden
Kaart 1:	Ligging plangebied
Kaart 2:	Geomorfologie
Kaart 3:	Bodemkaart
Kaart 4:	Archeologische inventarisatie
Kaart 5:	Archeologie; beleid

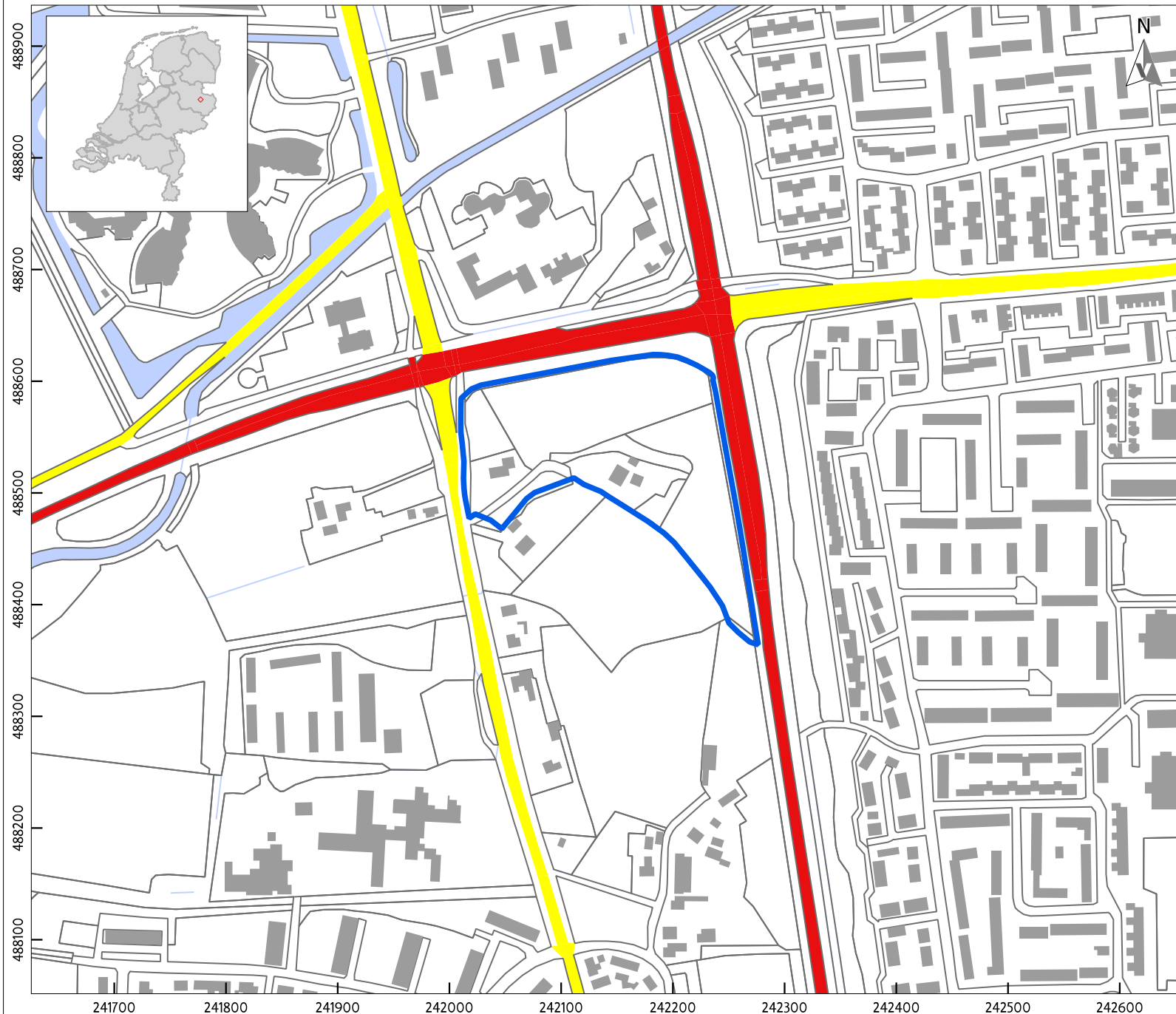
Bijlage 1 Overzicht van archeologische en geologische perioden

C14 ouderdommen en gekalibreerde ouderdommen van het Holocene volgens Van Geel et al. (1980/1981). C14 ouderdom van het Laat Glaciaal volgens Hoek (2001/2008) en gekalibreerde ouderdommen van het Laat Glaciaal volgens Rasmussen et al. (2006). Overige pleistocene chronostratigrafie volgens Westerhoff et al. (2003). Archeologische perioden van de prehistorie volgens Louwe Kooijmans et al. (2005) en overige archeologische perioden volgens Archis.

Periode	Van – tot
Vroeg Paleolithicum	Tot 300.000 voor Chr.
Midden Paleolithicum	300.000 voor Chr. – 35.000 voor Chr.
Laat Paleolithicum	35.000 voor Chr. – 8800 voor Chr.
Vroeg Mesolithicum	8800 voor Chr. – 7100 voor Chr.
Midden Mesolithicum	7100 voor Chr. – 6450 voor Chr.
Laat Mesolithicum	6450 voor Chr. – 4900 voor Chr.
Vroeg Neolithicum	5300 voor Chr. – 4200 voor Chr.
Midden Neolithicum	4200 voor Chr. – 2850 voor Chr.
Laat Neolithicum	2850 voor Chr. – 2000 voor Chr.
Vroege Bronstijd	2000 voor Chr. – 1800 voor Chr.
Midden Bronstijd	1800 voor Chr. – 1100 voor Chr.
Late Bronstijd	1100 voor Chr. – 800 voor Chr.
Vroege IJzertijd	800 voor Chr. – 500 voor Chr.
Midden IJzertijd	500 voor Chr. – 250 voor Chr.
Late IJzertijd	250 voor Chr. – 12 voor Chr.
Vroeg Romeinse Tijd	12 voor Chr. – 70 na Chr.
Midden Romeinse Tijd	70 na Chr. – 270 na Chr.
Laat Romeinse Tijd	270 na Chr. – 450 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 na Chr. – 1050 na Chr.
Late Middeleeuwen	1050 na Chr. – 1500 na Chr.
Nieuwe Tijd A	1500 na Chr. – 1650 na Chr.
Nieuwe Tijd B	1650 na Chr. – 1850 na Chr.
Nieuwe Tijd C	1850 na Chr. – 1950 na Chr.

LIGGING PLANGEBIED

LEGENDA

- Plangrens
- Bebouwing
- Overige topografie
- Hoofdweg
- Lokale weg
- Water

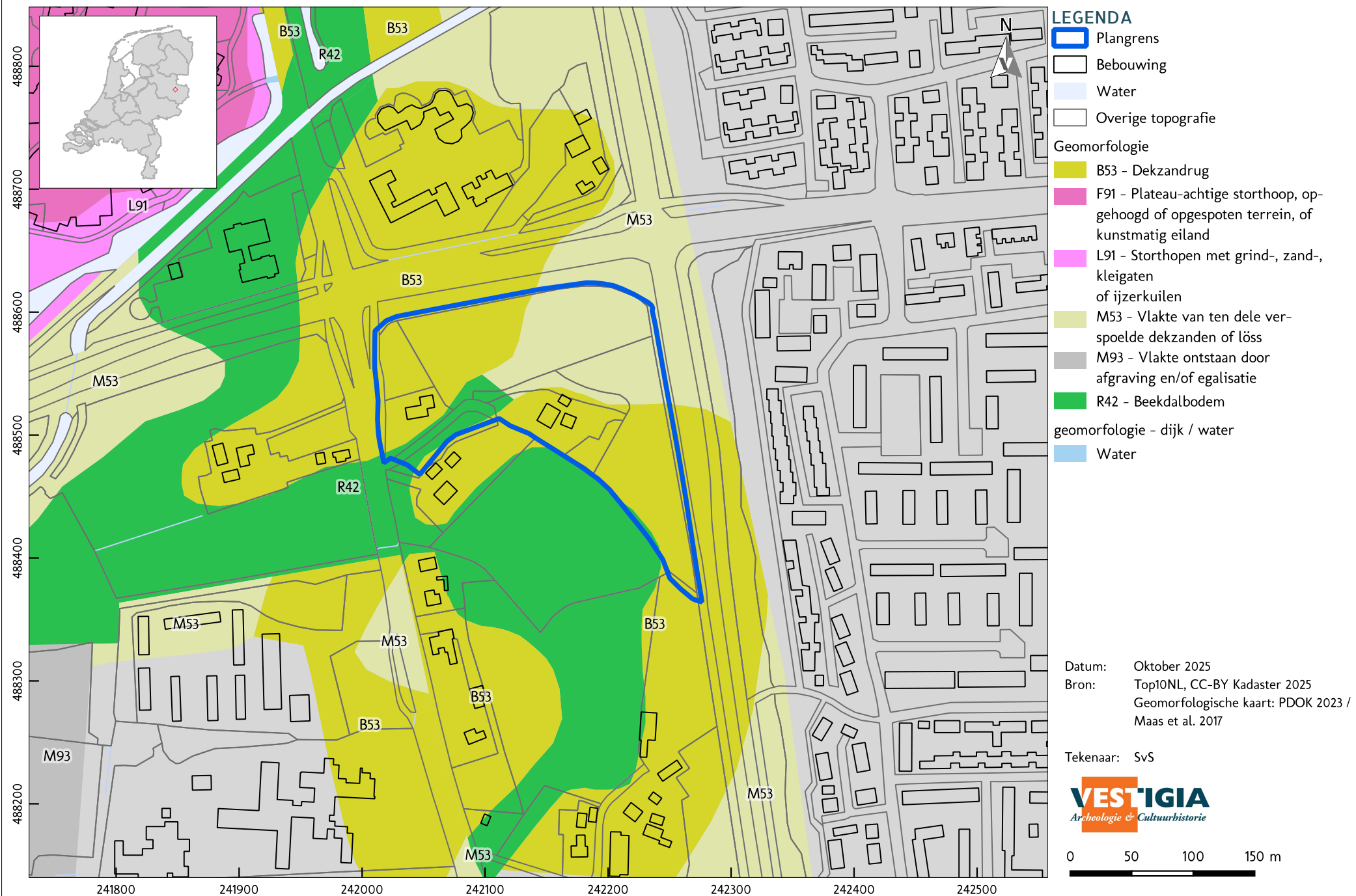
Datum: Oktober 2025
Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster 2025

Tekenaar: SvS

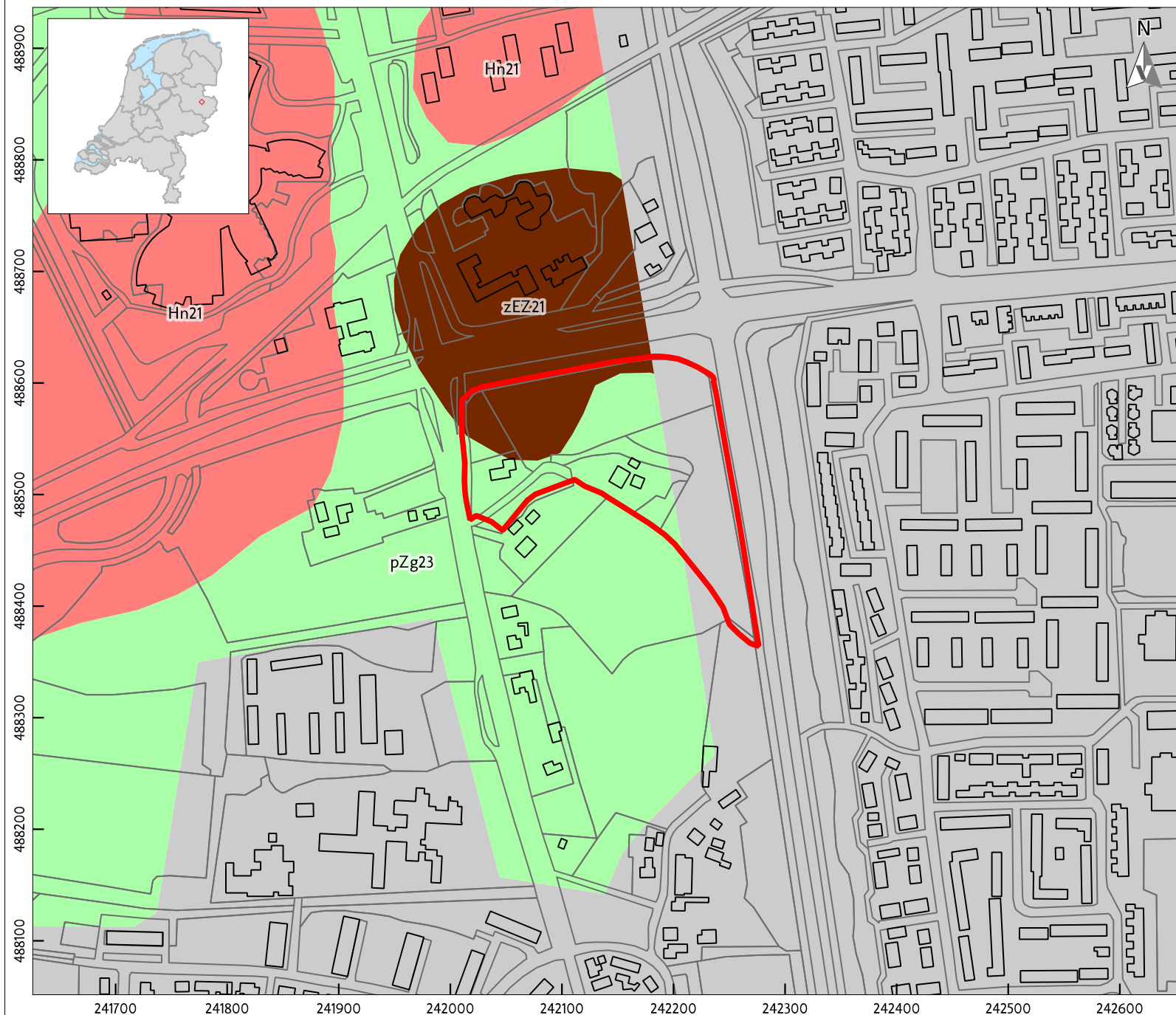
VESTIGIA
Archeologie & Cultuurhistorie

0 50 100 150 200 m

NATUURLIJK LANDSCHAP; GEOMORFOLOGIE

NATUURLIJK LANDSCHAP; BODEM

LEGENDA

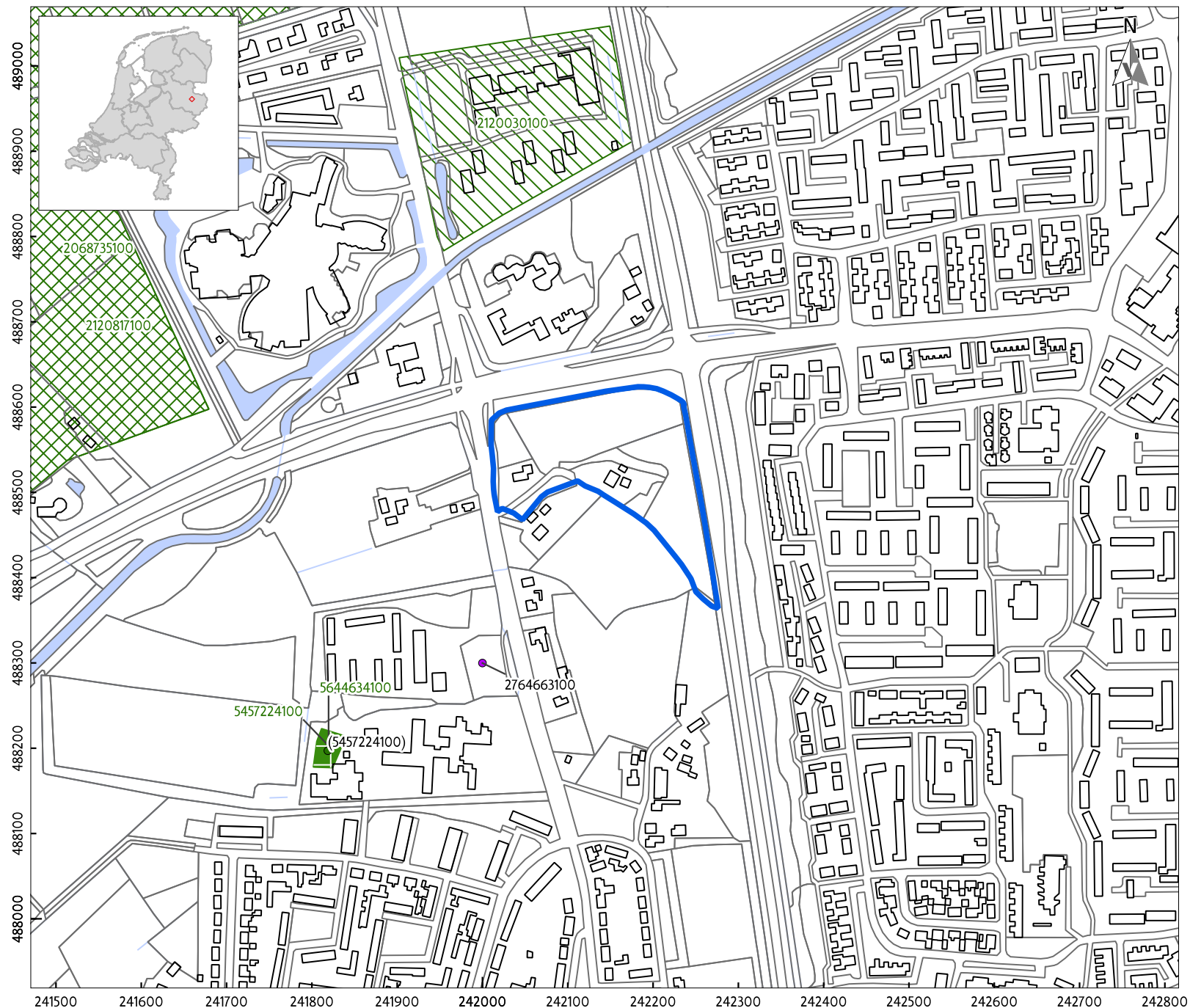
- Plangrens
- Bebouwing
- Overige topografie
- Bodem**
 - Veldpodzolgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
 - Hoge zwarte enkeerdgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
 - pZg23 - Beekeerdgronden; lemig fijn zand
 - Bebouwd gebied

Datum: Oktober 2025
Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster 2025
Bodemkaart (BRO); PDOK 2023
Tekenaar: SvS

VESTIGIA
Archeologie & Cultuurhistorie

0 50 100 150 200 m

ARCHEOLOGIE; INVENTARISATIE

LEGENDA

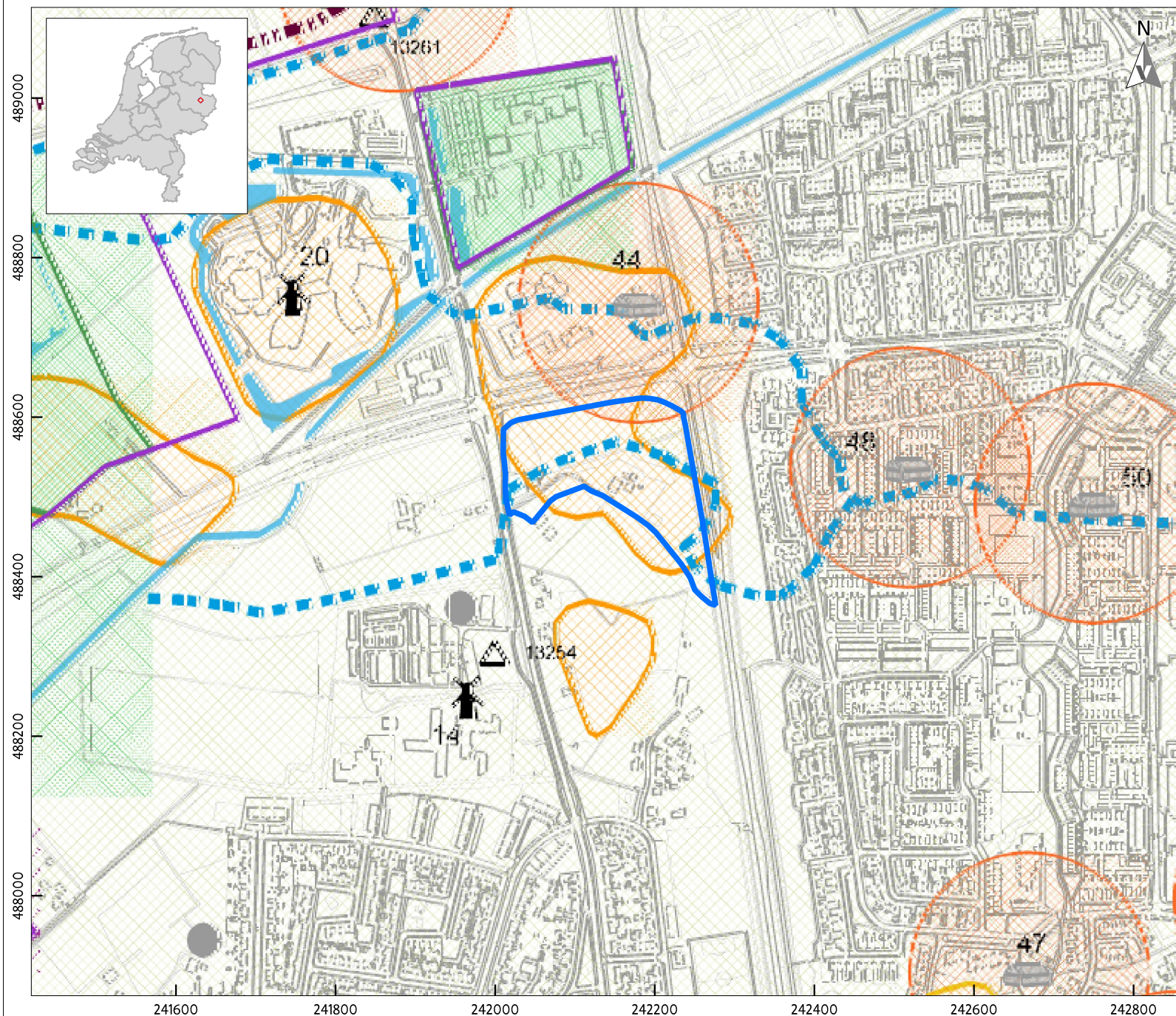
- Plangrens
- Bebouwing
- Water
- Overige topografie
- Vondstlocaties**
 - Losse vondstlocatie
 - Vondstlocatie gekoppeld aan onderzoek
- Onderzoeken**
 - Archeologisch: opgraving of proefsleuven
 - Archeologisch: begeleiding
 - Archeologisch: boring
 - Archeologisch: bureauonderzoek

Datum: Oktober 2025
Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster 2024
Onderzoeken, Vondstlocaties
RCE 2025
Monumenten, RCE 2014
Tekenaar: SvS

VESTIGIA
Archeologie & Cultuurhistorie

0 100 200 300 m

ARCHEOLOGIE: WAARDENKAART

LEGENDA

 Plangrens

Datum: Oktober 2025
Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster 2025
Gemeente Almelo 2016

Tekenaar: SvS

VESTIGIA
Archeologie & Cultuurhistorie

0 100 200 300 m

Legenda	Vrijstellingsgrenzen voor archeologisch onderzoek bij ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsvergunningen	
	Wettelijk beschermd archeologisch monument	Bij bodemingrepen vergunningaanvraag bij de Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed
	Terrein van archeologische waarde met monumentnummer	Onderzoek is nodig bij bodemingrepen dieper dan 40 cm en meer dan 50 m2
	Historische kern Almelo ca. 1800	Onderzoek is nodig bij bodemingrepen dieper dan 50 cm en meer dan 50 m2
	Hoge archeologische verwachtingswaarde	Onderzoek is nodig bij bodemingrepen dieper dan 40 cm en meer dan 2500 m2
	Middelhoge archeologische verwachtingswaarde	Onderzoek is nodig bij bodemingrepen dieper dan 40 cm en meer dan 5000 m2
	Middelhoge archeologische verwachtingswaarde stedelijk gebied	Onderzoek is nodig bij bodemingrepen dieper dan 40 cm en meer dan 5000 m2 Vooraf quick-scan door regioarcheoloog
	Lage archeologische verwachtingswaarde	Onderzoek is nodig bij bodemingrepen dieper dan 40 cm en meer dan 50.000 m2
	Uitgevoerd archeologisch onderzoek met onderzoeksnummer	Indien in hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarde moeten de onderzoeksrapportages opnieuw worden beoordeeld door regioarcheoloog
	Vrijgegeven na archeologisch onderzoek	Geen archeologisch onderzoek vereist
	Afgegraven of grootschalig geroerd	Geen archeologisch onderzoek vereist
	Attentiezone rond historische boerderij, hoesstie of watermolen	Onderzoek is nodig bij bodemingrepen dieper dan 40 cm en meer dan 2500 m2
Overige aanduidingen		
	Voormalige beeklopen	-
	Ontginningsgrens	-
	Gemeentegrens	-
	Water	-
	Archeologische vindplaats (ARCHIS-waarneming)	-
	Historische boerderij (vermeld voor 1500)	-
	Historische boerderij (vermeld tussen 1500 en 1650)	-
	Windmolen / watermolen / rosmolen	-
	Kasteel / havezate	-
	Hoesstie (veldnaam)	-
	V1 locaties	-

Project			 Afdeling VB Team Geo-Informatie en Belastingen Geo-Informatie	
Projectnummer				
Wijknr.	Complexnr.			
Bestandsnaam G:\APPLDATA\Microstation\VBGBGEO\OverlegProjecten\overzichtskaarten\overlg\AWK\AWK01022016.dgn				
Datum 01-02-2016		Modelnaam AWK01022016		
Schaal 1: 11000		Getekend M.S.		
Formaat A0		Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend © Geo-Informatie en Belastingen		

This text was set using the following freely available font software:

Allerta Copyright (c) 2010, Matt McInerney (<http://pixelspread.com>),
with Reserved Font Name Allerta.

Inconsolata_dz Copyright (c) 2006, Raph Levien (<http://www.levien.com>),
with Reserved Font Name <Inconsolata>.
Copyright (c) 2009, David Zhou (<http://blog.nodnod.net/>)
with Reserved Font Name <Inconsolata_dz>.

Molengo_Vestigia Copyright (c) 2007, Denis Moyogo Jacquerye,
with Reserved Font Name <Molengo>.
Copyright (c) 2011, Vestigia BV Archeologie & Cultuurhistorie (www.vestigia.nl),
with Reserved Font Name <Molengo_Vestigia>; available at www.vestigia.nl/fonts.

This Font Software is licensed under the SIL Open Font License, Version 1.1.
The license is available with a FAQ at: <http://scripts.sil.org/OFL>

Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie*
Spoorstraat 5
3811 MN Amersfoort
Nederland

Telefoon 033 277 92 00
E-mail info@vestigia.nl
Website www.vestigia.nl

K.v.K. Gooi- en Eemland 32078894

Erfgoedingenieurs

“Engineering the past, creating the future”

